

ISSN 2468-2861

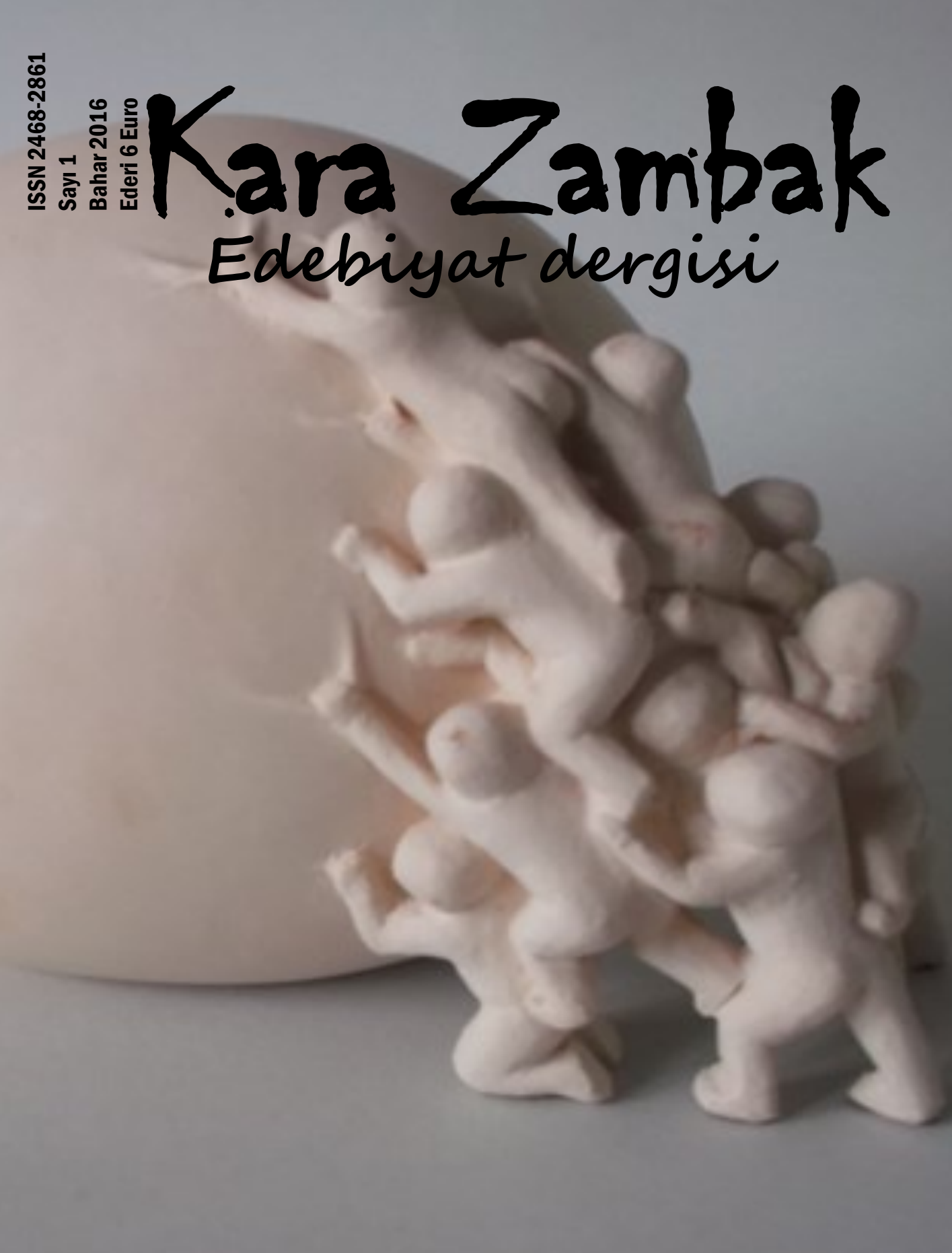
Sayı 1

Bahar 2016

Ederi 6 Euro

Kara Zambak

Edebiyat dergisi

Devrimin
Çocuklarıydılar
Ahmet Sefa

DEVŞİRME
ŞEYDA KOÇ

roman
De harsclub
Şenay Özdemir

Volta
bir düş ırmağı
Nuri Akalın

Ebru Umar
BURKA en
BLAHNIKS

TÜLAY BAYRI

HÜSRAN

NURI CAN
Vezinli Kar Taneleri

Geceden Sabaha
Şiirler
Kadir Büyükkaya

ZARİFE ÇALIŞKAN
KAR KIZ-2
CEYLAN

Haydar Eroğlu
SELÂM OLSUN

yatsıda
sönmeyen
mum
ışığında

Yavuz
NUFEL

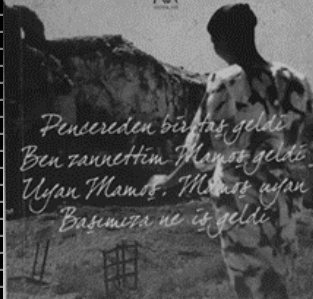

HÖYÜZ YAYINLARI
KUTUP SANAT EDEBİYAT KİTAPLARI
Sensizliği Üşüyorum

MUZAFFER YANIK

SEVDA KURAN
Bir Kırık Cam
Bir Kırık Türkü

Pencereden birşey geldi
Ben zavnettim. Mamas geldi
Uyan Mamas. Mamas uyan
Başımıza ne iş geldi

uçuruma
düşen çığlık
Nihat Kemal Ateş

MEER OOST
Het laatste centrum van Amsterdam

Gedichtsbundel
Hartslagen
van de mus

Ali Şerik

İbrahim Eroğlu
KIRIK ZEYTİNDALİ ÜLKEM

Kara Zambak'tan Merhaba

Kara Zambak'ın ilk sayısını düşündüğümde, aklıma gelen ilk soru, 'Hollanda'daki edebiyatımızın kalitesi' üzerimeydi. Derginin ilk dört söyleşisinde bu soruyu ısrarla tekrarladım. Acaba şiir, öykü ve roman üreten bu güzel insanlar nereden başlayıp nerelere varmışlardı, bilmek istiyordum. Bundan sonra edebiyatımızın hangi noktalara varacağı ve nerede olacağını da merak ediyordum.

Hollanda'da ürettiğimiz edebiyat hakkında neler biliyoruz? Kimler bunları kayıt altına alıyor, kimler bu üretilenleri mantığın süzgecinden geçiriyor ve kimler gelecek kuşaklara kalemlerden damlayan alın terlerini aktaracak? Edebiyat bir duvar gibi tuğlalarla değil, kitaplarla örülür. Duvarı ören işçiler, geçmişten geleceğe uzanabilen görgü tanıkları, davacılar ve dava savunucularıdır. Hem yargılanırlar, hem de yargılarlar. Ama asla susmazlar, yalancı tanıklık yapmazlar, yapmamalılar da! Bizim edebiyat işçilerimizin çok değerli şiirleri, çok güzel öyküleri, çok komik mizahları ve ilginç romanları var. Yani okumaya, okutmaya değer bir yığın yapıt. Acaba ulaşmak istediğimiz yerde miyiz?

Edebiyat ve de üretilenler yazarlar ve şairler arasında -ne yazık ki- yeterince tartışılmamakta. Şiir, öykü, roman masaya yatırılıp incelenmemekte, güçlü ve zayıf yanları araştırılmamakta, yazı stilleri tartışılmamakta ve kelimelerin anlamları sorgulanmamakta... Bunu yapanlar da var elbet, ancak bunlar bir elin parmakları kadar azlar. Gözlemlerime dayanarak şunu söyleyebilirim: en büyük sıkıntı eleştirmen yetiştirememizden kaynaklanıyor. Yazar ve şairi kollayan, yazılarını inceleyen, kanayan yere parmağını basarak kanamayı önleyen bir eleştirmenimiz yok. Hollanda'da yaşayan onlarca yazar ve şair birbirleriyle ahabap çavuş ilişkileri içine girmişler. Biri diğerine yanlış bir şey söylememe, onu kırmama korkusunu taşıyor. Eleştirmekten, düzeltmekten kaçınıyor. Belki de haklılar. Biz hemen gücenir, çabuk alınırız. Oysa eleştirmek ve eleştirilmek sanatçıyı geliştiren, sanatı iyileştiren vazgeçilmez bir yöntemdir. Bu anlamda Kara Zambak yapıcı eleştirilere, geliştirici yazılara kapısını her zaman açık tutacaktır.

Bu dergiyi çıkartmak için bir sürü neden var. Bunlardan en önemlileri; yeni çıkan kitaplara vitrin, yeni şiirlere sayfa, yeni öykülere sofraya, söyleşilere dost, mizah yazılarına gülen bir yüz olmaktır. Kara Zambak yazmak isteyen herkese bir karatahta olacak, yazı kalitesini yüksek tutarak; yeni deneyimlere, yeni tarzlara her zaman açık olacaktır. Aynı zamanda edebiyat haberlerinin bulunduğu bir dergi görevini de üstlenecektir. Örneğin Kazım Cumert'in öykülerinin Hollanda'nın en kaliteli edebiyat dergisi Tirade'de yayınlandığını, Haydar Eroğlu'nun 2015 Yaşar Kemal Halkbilimleri dalında "Kul İbrahim" isimli araştırmasıyla birincilik ödülü aldığını, Murat Tuncel'in kitabının Korece'ye çevrildiğini, Atıla Kanbir'in harika resimlerinin yanında şiirler de yazdığını...biliyor muydunuz?

Dergi olarak yazın dünyasına katılmak için birçok nedenimiz var. Ancak tüm bunlar sadece şairlerin, yazarların ve siz değerli okurların katkılarıyla olacak. Bundan dolayıdır ki Kara Zambak'ın yaşaması, onun okunmasına, okutulmasına ve yeterince abonesinin olmasına bağlıdır.

Kara Zambak'tan dostça merhaba!

Ali Şerik

İÇİNDEKİLER

Kara Zambak Sayı 1

Ali Şerik	Kara Zambak'tan merhaba	3
Nihat Kemal Ateş	Kırılğan mavi	5
Sevda Kuran	İki dünya bir yaprak	6
Kerem Hikmet	Çürük / Empati	8
Güleren Kılınçarslan	Bana bir toprak bul	9
Muzaffer Yanık	Geleceksen şimdi gel	9
Kadir Büyükkaya	Balad Şiir Vakfı olarak ete kemiğ bürünmemiz gerekli	10
Tuncay Çinibulak	Parijs dertienelf / Afscheid	16
Haydar ve İbrahim Eroğlu	Hollandalı-Türk fıkraları/1	17
Rauf Kurtgözü	Canım	18
Emine Karadağ Altay	Sen seni benden sor	19
Kazım Cumert	Ekimde bir gün	20
Haydar Eroğlu	Ahmet Sefa/Öğretmenim /	22
Murat Tuncel	Yazmanın doğasında zorluklar var	23
Bektaş Tosun	Karar anı	27
Nihat Kemal Ateş	Aynadaki kelebek- Mevlüt Asar	28
Bertolt Brecht	Kim evinde oturuyorsa	29
Ferda Güneş Aydın	Bulut gözlerimde dursaydı	29
İbrahim Eroğlu	Meyve ve sebze şiirleri	30
Hanneke Verbeek	The scaffolders wife	30
Volkan Yazıcı	Okumasını bilmediğim bir renkte	31
Emine Karadağ Altay	Şiir kitapları neden okunmuyor	32
Bekir Kreş	Longston Hughes	33
Atilla Kanbir	İstanbul / Kadir'e	34
Nadir Sayın	Gül kan ağlıyor	34
İbrahim Eroğlu	Wilders moppen	35
Cem Duman	Edebiyatımız Hollanda'da döner kebab kadar ilgi görmüyor	36
Ali Şerik	De macht over de toekomst	39
Atilla İpek	Bulut	39
Agop Yıldız	Biz devletin üvey evlatlarıyız	40
Serpil Arslan	Kim bilir neredesin?	40
Sadık Yemni	Geleceğin Kafka'ları Avrupa'da yaşayan Türklerin arasında çıkacak	41
Nazife Şimşek	Dilemmalar uslanır	45
Zarife Çalışkan	Kar kızı	45
Abdullah Şanal	Yaşamak-1	46
Musa Öztürk	Bariş	46

Kara Zambak

ISSN: 2468-2861

Altı aylık edebiyat dergisi

Sahibi ve Yayın Yönetmeni: Ali Şerik

Editör: Kazım Cumert

Danışma Kurulu: Arzu Çelik, Güleren
Kılınçarslan, Muzaffer Yanık, İbrahim
Eroğlu, Tuncay Çinibulak, Volkan Yazıcı

Kapak çalışması: Mia Wittop Koning

Yazışma Adresi: Postbus 2751, 3800GJ
Amersfoort Holland

E-posta: bilgi@karazambak.nl

İnternet sayfası: <https://karazambak.nl/>

Ederi: 6 Euro

Abonelik bedeli: 5 sayı 25 Euro. Hollanda
dışı 45 Euro. Banka hesap numarası: A. Serik
NL55 RABO 0300292732 Dergiye

gönderilen yazı ve şiirler basılsın veya
basılmasın iade edilmez. Yayın Yönetmeni
dergiye girecek yazılarda gerekli gördüğünde
düzetmeleri yapabilir. Kara Zambak
dergisinde yayınlanan yazıların sorumluluğu
yazarlarına aittir. Yayınlanan yazı ve şiirler
sahibinden izin alınmadan kullanılamaz.

Reklam: Arka Kapak: 250 Euro, Arka Kapak
İç: 150 Euro, Ön Kapak İç: 250 Euro.

NİHAT KEMAL ATEŞ

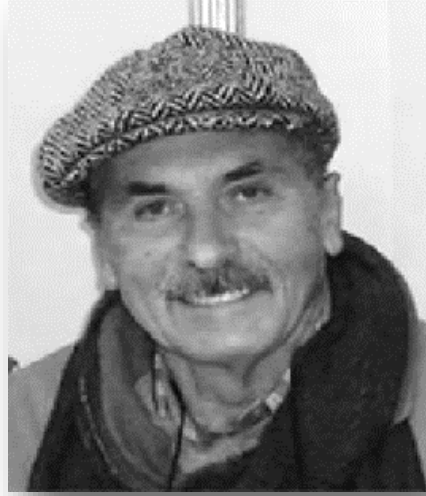
Kırılğan Mavi

Artık,
Ne kapı kaldı girilesi
Ne ıstık, süzülesi
Ne de bir yüz kaldı görülesi...
Hepsi kirlendi
Bir sen kaldın
Annemi yitireli beri

Bir ses düşer akşamın koyuluğuna
Yorgun argın...
Oysa sahilde dalgalar
Lacivertle beyazı karıp
Taze aşklara sarınıp
Aymak için sabah mahmurluğundan
Her şeyden habersiz
Bir adam sahilde oltasını atmış
Dalgınlığını tutuyorken
En kırılğanında mavinin...

Her nasılsa
Sabah dalgası,
Biraz çapkındır
Vurur
Döker kendini
Kendi gibi bir güzele
Kollar kendini...

Bilirim,
Kimi zaman kırılğan bir maviye
Tutunuyorsun...
Kimi zaman sabah yeline
Gün doğuşlarıyla yıka yüzünü
En olmaz zamanlarda

Soğuk ve yağışlı bir havada
Yağmur yağar
Evin penceresinden
Dışarıyı seyre koyulursun
Camdan süzülen yağmur damlacıkları
Akar gider usul usul...
Bakışlarını
Su damlacıklarının buğusunda
Süzdüm seni...
Yağmur suyu arı sudur bilirsin
İşte, o arı suda buldum seni...
Umutsuzluğun, umuda evirildiği yerde
Gördüm seni...

Korkusuzum,
Çatal yüreğim
Bir de, şen şakrak kahkahalarına
Gülüşlerine sordum seni...

Nicesin
Koca yürekli
O koca yüreğin gölgesinde
Sordum seni
Fesleğen kokulu gülüşüyle gülerken
Anneme.

29 Mayıs 2015, Brüksel

İKİ DÜNYA BİR YAPRAK

SEVDA KURAN

Elini uzatıp dolabın üst bölümündeki çantalardan birini indirirken yatak odasının ortasındaki çift kişilik yatağın üzerinde yığılı “Türkiye’ye yolculuk malzemeleri”ne gözü ilişti. Hediyelik giysiler, çikolatalar, kahveler, parfümler, kendisi ve iki çocuğunun üstü başı, Türkiye’de bulamadıkları ve büyük oğlunun tadına bayıldığı yer fıstığı ezmesi (pindakaas), Türkiye’ninkine göre tadını herkesin daha çok beğendiği çikolata (şokella) dolu kavanozlar, ateş düşürücüler, ishal hapları, bulantı, kusma ilaçları, ishal için özel içecek preparatları, aşı kartları, sivrisinek sokmasına karşı losyonlar, spreyleyler, ilk yardım çantası, iğne, iplik, şampuanlar ve sabunlar (bunların hiç biri ülkede bulunmaz!)

Hollandalı bir evi valizler içerisinde her yıl memlekete taşıyıp sonra memleketi valizler içerisinde Hollanda’ya taşıyorlardı: Salçalar, kuru nane, kuru reyhan, kuru üzüm, kuru kayısı, pul biber, şam fıstığı, fındık, çekirdek, pamuklu iç çamaşırları, havlular, masa örtüleri, hatta yatak çarşafı, oyalı yazmalar, tahta kaşıklar, cevizli sucuklar (orcik), pestil ve lokumlar; cins cins, kalite kalite lokumlar, gümüş takılar; tüm aile için gümüş takılar; oğlanlara yüzükler kolyeler, kendisine üçer beşer onar yüzükler bilezikler ve küpeler. Aslında ona kalsa ülkenin bütün gümüş takılarını sırtlanıp götürecekti ama...

Boy boy valizleri, irili ufaklı çantaları yerleştirirken başını kaldırıp pencerenin dışındaki gri gökyüzüne dikti gözlerini. Yorgunluğu nereden çıktığını bilmediği ani bir öfke ve bıkkınlıkla birleşti. “Yeter! Yeter bıktım artık!” diye dudaklarının arasından fırlatıverdi sözcükleri. Ne oralı ne buralı olmaktan, iki dünya arasında gidip gelmekten, her yıl bir yıl boyu gelecek yaz tatilini ipe çekmekten, sonra buralı değilsin diye daha hava alanına adım atar atmaz caf caf bağırarak “ora”ya gidip bir kaç hafta sonra “gene mi döndüm, gene mi bu gri (ne siyah ne mavi iki arada bir dere de sahtekâr bakışlı) gökyüzü.” dedirttiren “bura”ya dönmekten bıkmıştı. Elini yatağın üzerine serili kocaman yığına daldırdı. Öfkesi yerini hüzn e bıraktı. “Bıktım.” diye fısıldadı usulca aynı usulcalıkta damlalar yuvarlandı yanaklarından.

Onları nki tatil değildi. Aslında gittiklerinde götürdükleriyle gittiklerini sandıkları Hollanda’yı yaşıyorlar, Hollanda’da ise belki de hiç yaşamadıkları Hollandalılıktan apayrı memleketi yaşıyorlardı. Yediği içtiği memleketinkiydi. Evi, eşyalarının azımsanmayacak bir bölümü ülkeden getirdiği eşyalarla çerçevelemişti. Masa örtüleri, yastık kılıfları, biblolar, giysilerinin bir bölümü hep Anadolu lu, Mezopotamyalı olmuştu. 20 yıl öncesinden bir kaçağın bavuluna sığabilecek kadar olan giysilerinin büyük bir bölümü son yıllara kadar (giymediği halde) dolabında asılı kalmıştı. Birkaç yıldır kışlıkların, yazlıkların saklandığı kutulara konmuşlardı. Ama her yıl havalandırılır, yıkanır, geri yerlerine konulurlardı. Aslında giymek isterdi ama eskiye göre 20 kilo fazlalıkla büyük bir kısmı olmuyordu artık. Atmak mı? Asla! O zaman geriye ne kalırdı ki geçmişine dair, sürgün öncesine, ait olduğu topraklara dair. En önemli “delilleriydi” onlar. Bir gün biri çıkar da sen oralı hiç olmadın, senin toprakların falan değil orası derse, olur a eğer bir gün biri bunu derse; hayır diyecekti, ben orahım! Sonra serecekti bütün giysilerini önüne. “Bak bu Ankara Yeni Kara-

mürsel Mağazası'ndan alınma bir etek döpiyes, bak bu Ankara 19 Mayıs Mağazasından alınma, bak bu da Gelgör'den. Bu iki etek döpiyesi taksitle aldım ben Ankara Kızılay Gima'sından. Sonra şu güzelim deri çanta. Böylesini hiç buralarda gördün mü sen? Şık olayım, çakılmasın "sahte yolculuğum" diye az para saymadım ben o çantaya. Hepsi ama hepsi duruyor. İçlerinde gençliğimin körpe, yıpranmamış bedeni ile birlikte ki ancak görmek isteyen görebilir hatta dokunup hissedebilir.

Ben oralıyım diye sık sık düşünürdü. Oradan sık sık sen buralı değilsin, "ya sev ya terk et" sesleri yükselse de bu onu hiç ama hiç etkilemezdi. Hatta yürüyüp gidenler gibi gitmeyi düşünse de gitmeyip kalanları zavallı üç beş kurşunla götüreceklerini sananlara acıyordu bile. Yani sonuçta ne oluyordu ki. Onun olan topraklara elleri, kolları, yüreği ve aklıyla sarılıp kendini bir güvercin tüyünün hafifliğinde, öyle lekesiz, öyle sıcak ve yumuşak armağan ediyordu göturdüklerini sandıklara. Ah zavallım benim, eli o "delikli demir"i acemice tutan zavallım. Ah eskimiş, paslanmış, çürümüş zavallım!

Aslında o da "gitmeyi" hiç aklından geçirmemişti hatta ülkenin üzerinden bir silindir gibi yıllarca gidip gelen o güce rağmen, yüreğinin öbür yarısı gittiğinde o kalmıştı. "Yüreğim hasretten parçalansa da ben çıkmayacağım." demişti. Olmadı, beceremedi. Gözden irak olan gönülden de irak olmadı ve ayrılığın depresyonunda çekip gitti. Gittiği, geldiği yerlere içi hiç ısınmadı. Hep yabancı, hep uzak, hep çok ama çok sevilen bir tada duyulan arzuyla andı ardında bıraktığı topraklarını. 6 yıl ayak basamadı. Sonra... Sonra bir Avrupalı pasaportuyla o özlenen tada ulaşmak için geri döndü. Avrupalı pasaportu korka çekine genç polis memuruna uzatırken bir yerlerden belli belirsiz bir ezan sesi ilişti kulağına. Hollanda'da da duymuştu birkaç kez ama bu başkaydı. Polisi, korkuyu, pasaportu unuttu. Uzaklardan yükselen o ahenkli sesle birlikte kendini sanki hiç gitmemiş saydı. Hiç kaçmamış, hiç terk etmemiş.

"Bayan Türk pasaportunuz yok mu?"

Rüya bitti, gerçeğe dönüş: Gerçeğe dönüşün öbür adı yalan.

"Şeyy var da Hollanda'da unuttum son anda evden çıkarken. Eee geç kalmıştık..." "Pasaportta kayıtlı olan çocuk nerede?" (O zaman bir çocuk var Hollanda doğumlu.) Bir an 3,5 yaşındaki oğlunu aradı gözleri. Çocukcağz annesinin rüyasını bozmamak nezaketiyle dayamış kafasını pasaport kulübesinin köşesine dışarıyı seyrediyor. Yüreğinin "Ne biçim annesin, dakika bir gol bir. Çocuk elden gidecek sen rüyada." serzenişine takılmadı. Atılıp oğlunu kucaklayıp polisin hizasına kaldırdı.

"İşte bu, oğlum bu."

Polis "çattık" gibilerinden bir bakış gözlerinde pasaportu uzatıp mırıldandı.

"İyi izinler. Türk pasaportunuzu da daha dikkatli saklayın."

Sadece yarım yamalak gülümseyebilmişti. Sonrası o 6 yıl boyunca biriktirdiği özlemi heyecanla, doyasıya, şevkle, şehvetle gidereceğim derken valizler dolusu hatta koca bir "Airbus" dolusu hayal kırıklıklarıyla geri dönmüştü. Sevmeye doyamadığı küçük bıraktığı çocuklar, yani yeğenleri büyümüş kocaman insanlar olmuşlardı. Konuşmalar, kurulan cümleler, davranışlar, hitaplar, her şey bir çağ farkıyla "farklı" ve "uzaktı." Aslında onun çok sevdikleri, onu çok sevenler fark etmeden çok şey anlatmışlardı: "Sen gittin, sen bizleri, buraları bırakıp gittin. Uzak ve yabancısın şimdi, şimdi oralısın sen."

Hayır! Oralı değildi, hiç olmamıştı, olmayacaktı.

Hiç kimse inanmıyoruz demedi ama hiç kimse inanmadı. Yıllardır, tam 19 yıldır artık ne buralı ne oralı. Hani bir yaprak bir ırmağa düşer de bir o kıyıya, bir bu kıyıya, bir orta yerde, bir en dipte sürüklenip gider ya. İşte öyle dökülmüş, düşmüş, biraz sararıp solmuş, biraz kırılmış bir yaprak. Ne ağaca yakındır artık ne toprağa. Sadece

sürüklendiği kıyı boylarına sürer yüzünü bir tutam toprak kokusunu sırtlayıp getirecek yelin “sıcaklığına” hasret.

Mutfağa inip bir bardak su doldurup içti. Gözü duvarda asılı kocaman nazar boncuğuna takıldı. ”Bıktım.” diye tekrarladı yeniden. Konsülün üzerinde duran İzmir–Özdere kıyılarından getirilen kum ve çakıl bileşimine gözü takıldı. Ufak çakıllar zamanla yapışmış ortaya küçük bir bebek başı büyüklüğünde bir su damlası şekli çıkmıştı. 3 yıl önce küçük oğlu kumsalda oynarken yanına gelmişti.

“Anne bak bir su damlası buldum babama hediye götürelim bunu.”

Baba, babası... Oralara ayak basması şimdilik yasak olan babası. Ve böylece tarihi eser kaçırmamışlardı ama bir parça çakıl, bir parça su, bir parça tuz bileşimi “su damlası”nı çıkarı-vermişlerdi. Üzerine minik bir (Ankara Anadolu Medeniyetleri Müzesi’nden satın alınmış, siyah Oltu taşından oyma) kaplumbağa heykelciğini yerleştirdikleri “su damlasına” parmaklarını dokundurdu. Gene gözlerine damlalar dolup taşı. “Niye bıkmışım ben biliyor musunuz?” diye kendi kendine konuşmaya başladı. “Bıkmışım, hep gidip hep dönmekten, daha gidilen ilk gün dönüşün sancısını çekmekten ve daha Amsterdam havaalanında başlayan hüzünden, günler, geceler boyu süren kederden...”

Trimmm...trimmm...trimmm

“Alo, efendim abla, evet saat 01.30’da abla, karşılayın bizi abla, selam söyle abla, ben de seni abla...”

Ahizeyi yerine koyarken mırıldandı.

“Ben de seni öpüyorum abla. Seni ve oraları.”

KEREM HİKMET

ÇÜRÜK

Bir de bakmışsınız ki;
ölüsünü sevmeye başlamışsınız her şeyin
cenaze törenleri
sızmış sevgimize
boydan boya;
yassız!..
Gülüşümüz kefen olmuş
hüzünümüze,
kırdığımız yerde konfetiler,
kahkaha fişegi;
maskel!..
Meğer;
dibindeymişiz 'biz'in,
meğer;
çiçeği kurutup
saksıya kalmışsınız...
Ürpermeden sokakta
panzerle sürüklenen bir ölüye,
gezintiye çıktı sanacak
kadar
ahmak ve çürüğüz artık!..

EMPATİ

'14 Şubat'tan sonra
hızlı geçelim bu ayı.
Ayıp olmasın,
sırada kediler var;
'Mart'ı bekleyen.
Soğumasın
sevgilerine ayırdıkları
çatı uçları...

GÜLEREN KILINÇARSLAN

Bana Bir Toprak Bul

Bana bir toprak bul
Örtecek kadar utancımı
Ne üstünde kan olsun
Ne altında
Adı konmamış can
Bahar cemresi
Artmışsa gençliğimizden
Sür saçlarıma yavaş yavaş
Sustuğumuz her şeyi
Senin gözlerinden
Benim ömrümden
Akıp giden kelimelerle
Kuşalım senli benli
Kuşalım
Irzına geçilmiş vicdanların
Sözde kahramanlarını
Vuralım can evinden
Bana bir toprak bul
Örtecek kadar acılarımı
İçinde umut olsun
Barış olsun
Aşk olsun

MUZAFFER YANIK

Geleceksen şimdi gel

Geleceksen ay ışığında gel
Takıp peşine sürüklemen karanlıkları
Kırları öksüz bırakma çiçeklerinden
Yanaklarında açıp getir onları

Geleceksen şimdi gel
Hesapsız kitapsız
Hatta yaya gel
Al git sende kalsın yüreğim
Aşk yoludur ayaklarına serilen
Katmer katmer yüreğine sar da gel

Gelişin içli olsun, duygulu
Çehrende güneş açsın
Doruklarında duman
Yaşanmamış bir mevsim getir
İçinde tek sen olan

Geleceksen tepeden inme gel
Takılıp kalmadan zamana
Aklını bir yerlerde bırak
Yüreğinde benle gel
Gözlerinde bahar buğusu
Yanaklarında güller açsın
Kırpiklerinde çözölmüş olsun buzlar
Yar yar yar!

KADİR BÜYÜKKAYA

Balad Şiir Vakfı olarak ete kemiğe
bürünmemiz gerekiyor.

Kadir Büyükkaya, Hollanda’da yaşayan yazar-şairlerimizden. 2015’te şiir kitabı “Gecedен Sabaha” yayınlandı. Aynı yıl Zazaki müziğin öncü isimlerinden Mikail Aslan ile ortak bir albüm çıkarttı. Albümdeki zengin besteler Kadir Büyükkaya’ya ait. Şiirlerin yanı sıra makale ve öyküler yazmakta. “Bir yanıм Süleymaniye, bir yanıм Halepçe” adında bir roman çalışması var. Şu an kendisinin de kurucusu olduğu Balad Şiir Vakfı’nın başkanı.

Kadir Bey, üç yıl önce Balad Şiir Vakfı’nı, İbrahim Eroğlu, Muzaffer Yanık gibi şair-yazarların içinde bulunduğu bir ekiple birlikte kurdunuz. Böylesi bir vakfa neden ihtiyaç duyuldu?

Balad Şiir Vakfı’nın ilk toplantısı 2012 yılının 9 Haziran’ında Dordrecht’te yapıldı. Kuruluş toplantısı 19 Ocak 2013

tarihinde Nijmegen’de gerçekleşti. Kurucuları arasında olduğum doğrudur. Fakat açık yüreklilikle de belirteyim ki bu oluşumun fikir babası ben değilim. Hollanda’da yaşayan şair ve yazarların bir araya getirilmesi düşüncesi büyük oranda Muzaffer Yanık ve İbrahim Eroğlu’na aittir. En azından ben bunu böyle biliyorum.

Muzaffer Yanık, İbrahim Eroğlu Hollanda’da yaşayan kalem erbabı şair ve yazarlarla temasa geçerek, birlikte neler yapabileceklerini, bu alanda bir şeyler yapabilmenin imkânına sahip olup olmadıklarını kendi aralarında önce istişare etmişler. Sözüünü ettiğim arkadaşlar bu konuda bir umut ışığı görmüş olacaktı ki geniş katılımlı bir toplantıyı karar altına almışlar.

Bu yöndeki duyuruyu -aynı şehirde yaşadığımız- değerli dostum şair ve ressam Nuri Can bana ilemişti. Nuri Can toplantıya katılıp katılamayacağını sorduğunda doğrusu fazla sıcak bakmamıştım. Çünkü son otuz yılda iyi niyetle kurulan ve kurulmasıyla dağılması bir olan birçok oluşuma tanıklık etmişim. İnsanlarımızın birlikte iş yapma becerileri ne yazık ki fazla gelişkin değildi. Yaratılan değerleri paylaşma konusunda kusurlu bir toplumuz. “Ben yoksam gerisi tufan” anlayışı belimizi büken bir zihniyet biçimidir bizde. Uzun vadeli hedeflere kilitleneceğimize ve buna uygun çalışmalar yürüteceğimize kısa vadeli, saman alevi gibi bir yanıp bir sönen geçici hevesleri ön plana alma alışkanlıklarından bir türlü vazgeçemiyoruz nedense. Kendimizi kısır çalışma biçimlerinin cazibesine kapırdığımız için bütün çabalarımıza ve koşturmamalarımıza rağmen ne yazık ki dişe dokunur bir sonuç elde edemiyoruz. Böyle olduğu için de bütün iyi niyetli girişimlere rağmen “Şiir ve Edebiyat” alanında arpa boyu kadar mesafe alınamıyordu. Bütün bu geri özellik-lerimizin getirisini götürüsünü çok iyi bildiğimden dostlarımızın el atılmak istedikleri bu yeni oluşumun bir neticeye varacağından doğrusu pek emin değildim.

Fakat Nuri’nin “Kaybedilecek bir şeyimiz olmaz, en azından gidip bir dinleyelim” demesi üzerine toplantıya katılmaya karar verdim. Yukarıda belirttiğim gibi İlk toplantımızı 9

Haziran’da Dordrecht’te M. Yanık’ın ev sahipliğinde gerçekleştirdik. Belirlenen gün ve saate Nuri Can ile birlikte Dordrecht’e gittik. Toplantıya Hollanda’nın farklı bölgelerinden ellinin üzerinde yazar, şair ve sanatçı arkadaş katıldı. Bu küçümsenecek bir rakam değildi. Bütün katılımcılarda gözle görülür bir heyecan vardı. Bir araya gelenlerin çoğu ilk kez karşılaşıyordu. Herkesin heybesinde bir şeyler vardı. Toplantıda herkes yüreklerinde ne var ne yok ortaya koydular. Önce kısa özgeçmişlerini dile getirdiler ardından kendilerine ait birer şiir okudular. Okunan şiirler ve yürütülen sohbetler herkese birbirini daha yakından tanıma imkânı verdi ayrıca. Edebiyat ve özellikle şiir alanında neler yapılacağı konusunda uzun uzadıya tartışıldı. Herkes doğruluğuna inandığı fikir ve düşüncesini ortaya koydu. Hedeflenen amaca nasıl ulaşılacağı konusunda değişik alternatifler üzerinde duruldu: Hollanda da küçümsenmeyecek bir edebiyat çevresi olmasına rağmen insanlar birbirinden kopuk hareket ettiklerinden istenilen kazanımlar elde edilemiyordu. Bu sorunun aşılması için şair ve yazarların ivedilikle örgütlülüğü sağlanmalıydı.

İkinci toplantımızı aynı yılın ekim ayında Amersfoort’ta gerçekleştirdik. Bu toplantıda meseleleri enine boyuna tartıştık. Sonuçta şiir ve edebiyata gönül vermiş olanların birliğini oluşturmak için bir ‘vakıf’ çatısı altında bir araya gelme düşüncesi etrafında fikir birliğine vardık. Ortaya konulan düşüncelerin netleştirilmesi ve vakfın kuruluş ilanını başka bir toplantıya bıraktık.

Üçüncü toplantımızı 19 Ekim’de Nijmegen’de gerçekleştirdik. Toplantıya elliye yakın arkadaş katıldı. Saygın bir ortamda yürütülen verimli tartışmalar sonucunda Balad Şiir Vakfı’nın kuruluşunu gerçekleştirdik. Oy birliğiyle yedi kişilik bir yönetim kurulu seçildi. Yönetim kurulunda -üçü

bayan-yedi arkadaş görev aldı. Yönetime üç bayan arkadaşın seçilmesini çok önemsiyorum. Vakfın başkanlığına Den Haag'da yaşayan Tuncay Çinibulak'ı getirdik. Güleren Kılınçarslan Eindhoven, Ferda Güneş Rozendaal, Nafize Şimşek Amsterdam, İbrahim Eroğlu Den Haag ve ben Nijmegen'den vakfın çalışmalarına destek verecektik. Yönetime seçilen arkadaşların her birinin farklı bölgelerden gelmiş olmalarını önemli buluyorduk. Böylece Balad Şiir Vakfı'nın kuruluşunu ilan ettik.

Balad Şiir Vakfı'm böylelikle kurmuş oldunuz. Peki, yapılacak çalışmalarla ilgili ne gibi kararlar aldınız?

Birbirinden önemli bir sürü karar aldık. Hollanda'da yaşayan şairlerin birliğini oluşturmayı amaçlarımızın başına aldık. Bunun için Hollanda'nın değişik şehirlerinde yaşayan şair ve yazarlarla söyleşiler yapmak, şiir geceleri düzenlemek ve kitap tanıtımına yönelik etkinlikler organize etmek, Türkçe ve Hollandaca şiir antoloji çalışmalarına ağırlık vermek, imkân yaratıldığında Balad Şiir Vakfı adına nitelikli bir dergi çıkarmak, Türkiye ve Avrupa'da yaşayan edebiyat çevreleriyle dostluk ilişkileri geliştirmek gibi çalışmaları da gündemimize aldık ayrıca.

Hollanda'da benim bildiğim yirmiye aşkın şair var. Her yıl yeni şairler katılıyor aralarına. Yazılan şiirlerin kalitesi nedir? Bunu neyle kıyaslıyorsunuz?

Hollanda'daki şair sayısını yirmiye sınırlandırmak bence doğru değil. Bana göre gerçek sayı bunun çok üstündedir. Kendilerine ulaşamadığımız, varlığından haberdar olmadığımız şairlerin var olduğuna inanıyorum. "Yazılan şiirlerin kalitesi nedir?" Sorusuna gelince. Bu konuda kendime bir hakem rolü biçmek istemiyorum. Bin yıllık geçmişi olan toplumlarda bile bu

sorunun cevabı çok zor veriliyor. Kabul etmemiz gerekir ki bizler Hollanda'da çok yeniyiz. Geçmişimizin toplamı elli yıllı geçmiyor. Edebiyat ve özellikle şiir çok ciddi bir uğraşıdır. Ha demekle ne şair olunur ne de şiir yazılır. Bu bir süreç ve birikim meselesidir. Bu yönüyle bakıldığında Hollanda'da şiir ve edebiyatla uğraşanların önünde henüz çok uzun bir yol vardır. Şair ve yazarlarımızın bu uzun ve meşakkatli yolda düşe kalka yürümeleri gerekiyor. Fakat bunu söylerken kat edilen yolu ve emek veren çevrelerin çabalarını küçümsemek gayesinde değilim. Umut ve gelecek vaat eden çok değerli arkadaşlarımız vardır. Yazılan çizilen eserlere baktığımızda çok haklı olarak umutlanıyoruz.

Mesela 2015 yılı içinde sadece Balad Şiir Vakfı çevresinden ona yakın arkadaşımızın kitabı okuyucuyla buluştu. Bu küçümsenecek bir çaba değildir. Bunun yanı sıra Balad Şiir Vakfı çevresinden birçok arkadaşımızın basıma hazır dosyaları var. Bundan yakından haberdarım. Güleren Kılınçarslan, Ferda Güneş, Nafize Şimşek, İpek Bayrak, Serpil Arslan ve Şermin Koca dosyaları hazır durumda olan ve basım için sırada bekleyen arkadaşlarımızdır. Bu arkadaşların şiirlerini yakından inceliyorum. Görüyorum ki yazdıkları şeyler sıradan şeyler değildir. Bu arkadaşlar dışında güzel şiir yazan başka arkadaşlarımız da vardır. Muzaffer Hoca'nın ismini zikretmediğim için belki çok haklı olarak bana kızacaktır. Böylelikle onun da ismini analım.

Balad Şiir Vakfı dışında şiir ve eserlerini büyük bir beğeniyle okuduğum birçok dost ve arkadaşımız vardır. Sevda Kuran'ın şiirlerini ve öykülerini oldukça beğeniyorum. Haydar ve İbrahim Eroğlu kardeşler basite alınacak isimler değiller. Vedat Gültekin ve Nufel Yavuz'u görmezlikten gelemeyiz. Değerli çalışmaları vardır. Sarf ettikleri çabalarla sanat ve edebiyat dünyamıza kendilerince kalıcı izler düşüyorlar. Hangi şair ve hangi şiir türleri daha

niteliklidir, bunun yanıtını biz değil, elli yıl sonra yaşayanlar verecektir. Biliyorsunuz yazılıp çizilenlerin gerçek değeri kimi zaman çok sonraları anlaşılıyor. Bu konuda çok ilginç ve çok şaşırtıcı şeyler vardır tarihte. Elli yıl önce gündemi işgal eden kimi kişilerin bakıyorsun elli yıl sonra piyasada esamileri bile okunmuyor. Ama diğer taraftan sessiz sedasız, gürültü şamataadan uzak bir şeyler karalayan ve günün birinde çekip gittiklerinde ölümünden kimsenin haberdar olmadığı şahıslar bir bakıyorsun sonradan anlaşılıyor ve hak ettikleri yere konuluyorlar. Yani kısacası şair ve yazarlar edebiyat anaya karşı olan sorumluluğunu yerine getirmeli, bu alanda ki borcunu ödemelidir. Sonrası halkın ve tarihin takdirine kalmış bir şeydir.

Şiir kitapları satılmıyor ve okuyucu azalmakta. Şiiri okuyan küçük bir kitle var. Şiir artık meyvesi doyararak yenmeyen bir ağaç mı oldu? Herkesin yetiştirebileceği bir meyve midir şiir? Yayınevleri artık şiir kitaplarına eskisi kadar sıcak bakmıyor. Şiirin özünü, şiirin dinamiğini anlıyor mu yazan ya da okuyan?

Şiir ve edebiyatın sıkıntılı bir dönemden geçtiğini herkes kabul ediyor. Bu sadece bize özgü bir durum değildir, dünya genelinde yaşanan bir sıkıntıdır. Fakat bizde bu sıkıntı daha çok hissedilmektedir. Bunun birçok nedeni vardır.

Çağımız internet çağıdır. İnsanlar diledikleri anda bilgisayarın bir düğmesine basarak istediği bir şairin veya yazarın yazılarına rahatlıkla ulaşabiliyorlar. Kitaba para ve zaman ayırma gereği önemli oranda ortadan kalkmıştır. Buna devletin kitaba ve okumaya karşı olan bilinçli politikalarını da ekleyince kitap basımı ve okuma alışkanlığı sekteye uğramıştır. Bizde kitap okumak eşittir polis soruş-

turması. Bizde okumakla haşır haşır neşir olmak eşittir komünizm. Yeryüzünde komünizmden daha tehlikeli bir şey olmadığına göre kitaba el sürmemek en iyisidir. Hangimiz kitap okuyoruz diye büyüklerimizin sıkı takibine alınmadık ki? Karyola ve yatak altlarına sakladığımız kitaplarımız az mı babalarımız tarafından yerinden alınarak sobalarda yakıldı. Toplumda oluşan bu ve buna benzer algılar kitap okumaya olan alışkanlıkları ciddi şekilde baltalamıştır. Çağın getirdiği sıkıntılardan etkilense de Avrupa insanı kitapla olan bağıni halen sürdürüyor. Otobüs, tren ve uçaklarda seyahat eden Avrupalılar yanlarında hep kitap taşıyor. Biz de aydın geçinenlerimiz bile kitapla aralarına ciddi bir mesafe koymuşlar. Bir yılda okunan kitap sayısı bir elin parmak sayısını geçmiyor. Önümüzdeki yüz yılda kitabın akıbeti ne olur bilemiyorum, fakat şiir ve edebiyatın kısa vadede ele ayağa düşmeyeceğine inanıyorum. İnsan-oğlunun var olma süreciyle yaşıt olan edebiyat gibi değerli bir hazinenin insanoğlunun ihanetine uğrayacağına ihtimal vermiyorum. Bu kıymetli mirasa karşı gözle görülür bir ilgisizlik gözlene de bunun çağın gereklerine uygun bir şekilde farklı araç ve gereçlerle yeniden ayakları üzerine dikileceğine inanıyorum. Bunun gerçekleşmesi için de tabii ki bizim gibi insanlara görev düşüyor. Şiir, roman ve sanatı yetim bırakmamak için bir şeyler yapmak gerekiyor. Bugün yapmaya çalıştığımız da budur. Büyük emekler vererek çıkardığınız Kara Zambak Dergisi böylesi bir çabanın ürünüdür. Bütün olumsuz gidişata rağmen şiir sanatı insanlara sevdirmeye çalışacağız. Bu insani görevimizdir. Bu yöndeki çabalarımızı sürdüreceğiz.

Hollanda'da yaşayan birkaç şairimiz Türkiye'de tanınmış. Örneğin Haydar Eroğlu, Yavuz Nufel, Nuri Can gibi. Çoğu şairimizi çok az insan tanıyor.

Neden şairlerimiz Türkiye’de tanınmıyor? Vakıf olarak bunu değiştirmek için çalışmalarınız var mı?

İsimlerini verdiğiniz bu şair arkadaşlarımızın Türkiye’den izlen-diklerini biliyoruz. Edebiyat çevreleri tarafından etkinliklere davet ediliyorlar. İçlerinden şuradan buradan belli dallarda ödül alanlar var. Mesela geçenlerde Haydar Eroğlu arkadaşımıza Türkiye’den bir edebiyat kurumu tarafından Yaşar Kemal ödülü verildi. Nuri Can arkadaşımız Türkiye ve İtalya’da sanat ve kültür etkinliklerine davet edildi. Benzer şeyleri arkadaşımız Murat Tuncer için de söyleyebiliriz. Bütün bunlar bizim için sevindirici ve gurur vericidir. Fakat bu ve başka arkadaşlarımızın hak ettikleri derecede tanındığını söylemek çok güçtür. Balad Şiir Vakfı olarak bu konuda yapmamız gereken işler tabii ki vardır. Bu böylesi çalışmalar amaçlarımız arasındadır Bu kapsamda çaba sarf ediyoruz. Fakat bu alanda çok işler başardığımızı söyleyemeyiz. Çünkü bu işlerin üstesinden gelmemiz için Balad Şiir Vakfı olarak ete kemiğe bürünmemiz gerekiyor. Bunu gerçekleştirmenin yolu Hollanda’da yaşayan şair ve edebiyatçıların omuz omuza hareket etmelerinden geçiyor. Bunu da şimdiye kadar henüz sağlamış değiliz. Hollanda’da yaşayan birçok edebiyatçımız ne yazık ki kendi başına işler yapmayı kendince daha uygun görüyor. Bu tespitin Avrupa’nın diğer ülkelerinde yaşayan aydınlarımız için de geçerlidir. Kollektif çalışmalardan uzak durmak, bireysel hareket tarzı ve anlayışı her nedense bazıları için daha cazip geliyor. Böyle olunca Balad Şiir Vakfı olarak her işe koşamıyoruz. Daha yeni kurulan, ayakları üzerine henüz tam olarak oturmamış bir kurumun yapacağı şeyler ne yazık ki çok sınırlıdır. Şair ve sanatçı arkadaşlarımızı tanıtabilmek için öncelikle kendimizi tanıtmamız gerekiyor. Meşruluğunu kanıtlamamış bir

kurumun başkalarını tanıtabilme imkânları son derece sınırlıdır.

Şair ve yazar olarak, hayatınızda sizin yazılarınızı etkileyen bir konu ve dönüm noktası var mı? Şiirinizde hangi konuların izini bulmak mümkün? Hangi acılar, hüznler, özlemler şiirlerinizin içine sindi ve çıkmıyor?

Dünyada ve coğrafyamızda yaşanan yakın ve eski bütün toplumsal sıkıntılar ruh halimi yakından etkilemiş ve bunlar yazdıklarıma direkt olarak yansımıştır. Özgür bir ülke ve onurlu bir gelecek uğruna yollara düşen Deniz Gezmiş’lerin darağacında sallandırılmaları, çocuk-luğumuzda büyüklerimizden dinle-diğimiz toplumsal hikâyeler körpe yüreğime atılan ilk çizikler olmuştur. Bu çizikler bana yaşadığımız coğrafyada bir takım şeylerin yolunda gitmediğini göstermiştir. Yaşadıklarım ve duyduklarım yüreğime gidişata itiraz etmenin ilk tohumlarını ekmıştır.

Benim doğup büyüdüğüm topraklarda insanın insana reva gördüğü bütün adaletsizliğe tanık oldum. Açlık, sefalet, yoksulluk, gözyaşı ve isyan hayatımızın doğal bir parçasıymış gibi önümüze sürüldü. İnsanımızın yaşamını Cehennem çeviren, canımızı yakan kor ateşlerin yakıcılığı azalacağına zamanla daha da arttı. Bozuk düzenden kaynaklanan toplumsal hadiselerin yüreklerimizde açtığı yaraların birisi kapanmadan bir diğeriyle yüz yüze kaldık. Hayatımdan 12 Mart darbesi ve 12 Eylül karasabanı geçti. Onar yıl arayla gelen bu iki darbe topluma büyük acılar yaşattı. Toplumsal değerler ve birikimler hallaç pamuğu gibi dağıtıldı. Bu iki darbeden en ağır bedelini toplumun en duyarlı kesimi olan aydınlar ve gençler ödemiştir. Bu dönemde insanların başına getirilenleri tek tek sıralamaya gerek var mıdır? On binlerce insan cezaevlerine tıklandı.

Şair, yazar ve sanatçılar da vardı aralarında. Bana göre toplumun can damarı olan sanatçıların canına en çok bu iki dönemde okundu. Bu her iki dönemin sıkıntılarını fazlasıyla yaşadım. Bu sıkıntılı dönemlerin olumsuz etkilerini halen üzerimde taşıyorum. Bu iki dönem dışında kişiliğime ve düşüncelerime yön veren bir-iki başka dönem ve felaket vardır ki bunlardan söz etmemek olmaz.

Saddam Hüsseyin ve Humeyni gericiliğinin Kürtlerin başına getirdiği korkunç felaketlerin yol açtığı acılar ruhumda büyük yaralar açmıştır. Saddam'ın Halepçe'de kimyasal gazlarla katlettiği altı bin insanın çığlığını halen duyar gibiyim. Humeyni gericiliğinin yaralı halde hastanelerden topladığı ve duvar diplerinde kurşuna dizdiği suçsuz Kürtlerin çaresizliğini halen unutmuş değilim. Bütün bu olup bitenler kişiliğimin ve düşünlerimin şekil almasında önemli roller oynadılar.

Toplumların gündemine zorla sokulan olağanüstü dönemlerin insanlığa çok şeyler kaybettiğine inanıyorum. İnsanlığın özgür iradesine müdahale etmek topluma kan ve gözyaşından başka hiçbir şey getirmez. Böylesi dönemlerin bize getirdiği de bu olmuştur. Bu dönemlerin getirisi götürüsü insanlarımıza pahalıya mal olmuştur.

Her şeyin üstünde tuttuğum yakın dost ve akrabalarımı bu dönemde toprağa verdim. Havasına, suyuna ve huyuna yabancı olduğum, dilini kültürünü bilmediğim bu uzak diyarlarda yaşamak zorunda kalmışsam bu insanlığın özgür iradesine saygı göstermeyen bir avuç zorba yüzünden olmuştur. Anadan, babadan, bacı, kardeşten, eş ve dosttan uzak yaşamamanın ne olduğunu ancak yaşayanlar bilir. Sevdığımız insanların ölüm haberleri bir hançer gibi yüreklerimize sokulurken biz onların

mezarına bir avuç toprak bile bırakamadık. Kendilerini dünyanın merkezine koyanlar bize bunu bile çok gördüler. Bir insana verilecek en ağır ceza onun sevdiklerinden uzak yerlere sürgün edilmesidir ve ülkemin düşünen ve yaratan insanı böylesine ağır bir ceza ile cezalandırıldı.

Yüz yüze kaldığımız bu ağır ve sancılı yaşamın etkileriyle bilincimiz ve düşüncelerimiz biçim aldı. Olup bitenlerin bize kazandırdıklarıyla neye itiraz edeceğimizi, neyin karşısına dikileceğimizi ve en önemlisi şiirlerimizi nasıl yazacağımızı öğrendik. Yazdığım şiirlerin, kaleme aldığım öykülerin ve müziğe döktüğüm bestelerin her mısrasında geçmişin izlerini rahatlıkla yakalayabilirsiniz. Müziğe döktüğüm bestelerim ninni kokar. Bu ninnilerde büyüklerimizin acılarını dile getirmede bile ne kadar çaresiz kaldıklarını görürüz. Yaptığım bu bestelerle ben bu sessiz ninnileri bir anlamda dillendiriyorum. Yazdığım şiirlerde hayatımın ve yaşadıklarımın bir özeti vardır. Şiirlerime ayrılığın dayanılmaz özlemi sinmiştir. Her satırı acı ve gözyaşıyla yoğrulmuştur. Şiirlerimin dizelerinde vefa karşısında eğilmek, nankörlüğe karşı bayrak açmak vardır. Bu nedenle şiirlerimde umut ve isyan at başı yürür. Şiirlerimde aşkın ve sevdanın en katıksız olanını işliyorum. Bu nedenle şiirlerimde bana biçilen ve giydirilmek istenen kefene kesin itirazım vardır.

Kadir Bey, bu uzun ve kapsamlı söyleşi içi size teşekkür ediyorum.

Asıl ben size teşekkür ederim. Çıkar-dığınız edebiyat dergisi Kara Zambak'ın ilk sayısında benimle röportajı yapmanıza büyük değer biçiyorum. Edebiyat dünyasına kazandırdığınız bu nite-likli derginin geniş kesimlere ulaşmasını ve uzun ömürlü olmasını diliyorum ayrıca.

Şubat 2016

Tuncay Çiñibulak

Parijs DertienElf

zon zindert dag grijnst grijs
asymmetrische illusies smelten weg
als Belgische bonbons in stil gekrijs
in paniek doolt heiligheid door doolhoven
en mensheid bakt lucht in tranenregen

vogels duizelen op vliegers
helden en lafbekken ijveren om zichzelf uit te vinden
en debatsymfonieën sieren parlementaire marmers

kwaad galoppeert aardig op religie door het vasteland
verraad en vrees slenteren nog wel hand in hand
antwoorden wachten op hun vragen
maar ieder scheert langs opgehikte teleurstellingen
conducteur fluit
Gare du Nord mineurt
Ave Maria Moeder Teresa
trein rukt uit
naar hotel der slapelozen

de dag vergrijst in lafhartigheid
dan springt een bron in mensenkleuren
Jeanne d'Arc snijdt
grijze treurhemel in tweeën
en moedwillig ja moedwillig verschijnt
op netvliezen Liberté, égalité, fraternité

a f s c h e i d

h e r f s t p l u k t b l a d e r e n
g e l i e f d e n r e k k e n n o g
e v e n d e z o m e r
t r e k v o g e l s s t i p p e l e n h u n r o u t e
h e r f s t i g s t r i j k i k z o n d e r j o u
d e k l e r e n v a n b o e t e

HOLLANDALI-TÜRK FIKRALARI/I

**Derleyenler: HAYDAR EROĞLU
İBRAHİM EROĞLU**

GELİR Mİ?

Bir internet kafenin sahibi Tufan, Hollandalı bir müşterisinin cebinden cüzdanını çalan diğer Hollandalıyı yakalar. Hırsız Hollandalı, kaşla göz arasında internet kullanan Hollandalının parasını cebine indirmiştir yakalandığı anda.

İki Hollandalı genç birbirine girer. Kavga edenleri zor ayırır Türk. Cüzdanı çalınan Hollandalı parasını alamayınca polise telefon eder:

–Memur Bey, bir Türk paramı çaldı vermiyor.

Kafe sahibi sorar:

–Ama senin cüzdanını çalan bir Hollandalı, Türk değil ki, neden yalan söylüyorsun?

Hollandalı yanıt verir:

–Doğru ama, Türk demesem polis gelir mi hiç?

BİNMEK

Birinci kuşak Türklerden biri izine gittiğinde köyünde övünür:

–Mercedes’e bindim, taksiye bindim, trene bindim, tramvaya bindim, efendime söyleyeyim uçağa bindim.

Kendisini dinlemekte olanlardan bir delikanlıya fırsat doğar:

–Ooo amca; bakıyorum da şimdi de bastona binmişsin maşallah!..

PİNİTLİĞİN NEDENİ

Bir Türk'e kan aranmaktadır. Neredeyse hiç kimsenin kan grubu

hastanın kan grubuyla uyuşmaz. En sonunda bir Hollandalının kan grubu uyar. Hollandalı, Türk'e gönüllü olarak kan verir.

Türk, ilk seferinde bin Euro, ikinci seferinde beş yüz Euro ve üçüncü sefer de iki yüz elli Euro verir.

Hollandalı, Türk'ü uyarır:

–Bayım, her kan verişimde parayı yarı yarıya indiriyorsunuz. Neden bu kadar pintileşiyorsunuz?

Türk, yanıt verir:

–Ne de olsa kanıma Hollandalı kanı karıştı da ondan!

İKİSİ DE KİRALIK DEĞİL Mİ?

Yaşlı bir kadın ev kirasını yatırmak üzere bankaya gitmiş. Gişedeki memur:

–Senin bankan bura değil, yandaki banka, demiş.

Kadın yan vezneye geçmiş. O memur da aynısını demiş; senin bankan bura değil, yandaki banka.

Kadın o bankadan çıkıp öteki bankaya gitmiş ve elindeki kâğıdı vezneye uzatmış.

Veznedeki memur, kadının elindeki kâğıda şöyle bir baktıktan sonra, kadının kâğıda KİRA PARASI yani HUUR GELD yerine HOER GELD yazdığını görmüş:

–Teyze, demiş memur, yanlış yazmışsın “hoer” değil, “huurgeld” yazacaktın. Hoer Hollandaca orospu demek.

Biraz düşündükten sonra şu yanıtı vermiş kadın:

–Ne fark eder evladım; ikisi de kiralık değil mi?! Ha hoer ha huur!..

Canım RAUF KURTGÖZÜ

Bir ilkbahar sabahı, bütün hikâyeler bu tür satırlarla başlar ya, benimki de böyle başlasın, döndüm umudun ardından koşuşturmaktan. Habire ardından 'sana ihtiyacı olan insanlarım var' demekten, yorulana kadar koşuşturmaktan. Senin için koştum ardından, sadece bir şey getirebildim sana; yenik bir umudun ardında bırakabileceği en güzel sözü getirdim sana 'sabret'. Yemenilerim yıprandı ardından koştuktan, ayak parmaklarım benden kaçıyordu artık. Haksız değiller de hani, her çakıl taşı önce onlara uğrar, sonra ardından sekerdi yerde. Sana başka bir şey getiremedim. Hayatında ilk defa 'a-la-franga' bir helâ görmüş ve kullanımını, düşünme çabası içerisinde olan bir köylümün şaşkınlığıyla geliyorum sana. Ben sana ne getirebilirim ki? Bakmaktır benim işim, içinde geçmişimde hayal meyal hatırlayabildiğim, çiğdem toplayan, köylü çocukların sevincini görebildiğim gözlerine. Dinlemektir benim işim içinde Siyabend'in ağıdını duyduğum sözlerini. Mir'den kalan bir hatıradır sana getirebileceğim. Mem ü Zin'den sonra dünyaya gelen yeni bir MEM misali, yeni bir umut. Ben sana ne getirebilirim ki? Bazen düşünürüm mey sesini, nasıl olur da bildiğimiz bir üflemeli çalgı bu kadar derinden vurabilir insanı. Sanki bize bir hikâye anlatmaya çalışıyor. İçerisinde yeni bir umudun en güzel sözlerini dinletiyor bize sanki. Garip, hiç tahmin edemediğimiz anlarda susturuyor düşüncelerimizi ve dilimizi. Dalıyor insan, duyunca mey sesini, öyle bir derinliğe ki, o derinlikte bomboş bir araziye. Sadece bir fidan vardır o arazide, sen! Ama o kadar uzaksın ki, 'sanki' yakınsın. Kurutmuş seni toprak... O arazide 'toprak' derler çünkü umudun diğer adına. Gözyaşı yaptım umudu ve mey dinledim... Seni yaşatmaktır benim gayem. Ama o kadar yoksun ki... O kadar yanımda değilsin ki! Ben sana ne getirebilirim ki?

Umut derlerdi Avrupa'ya. Avrupa derlerdi batı Anadolu'ya. Trakya Avrupa'ydı ama Avrupa neydi, kim bilirdi ki? O bilinçsizliğin getirdiği bir şeydir mesela sıla. Yoksa sıla diye bir şey de yoktu. Gurbetti sılayı doğuran, sılaydı gurbeti doğurtan. Umuttu ikisini bir eden... Yıkılmış bir şeydi yani, ikisini dünyaya getiren. Yıkılmış bir umudun söyleyebileceği en güzel sözleri getirebildim sana 'sabret'. Elbet bizimde umudumuzun çarkı bize yönelecek. Kırılmayacak çünkü gün gelecek kendi ellerimizle çevireceğiz o çarkı. Umut neydi ki, var mıydı eskilerden kalma atasözlerinde? Yok. Babasını tanıyabilme heyecanıydı umut, bir çocuğun yüzündeki. Soru işaretleriydi umut veya o işaretlerin cevabı mıydı yoksa; hani babası gurbet denilen yerde umudun peşinde olan çocukların devamlı sorduğu soruların cevabı: 'babam kim?'... Veya 'babam nerede?'. Vardı babaları o çocukların ama yoktu işte, yanlarında değildi. Ama babalık görevlerini yerine getiriyorlardı. Çünkü umudu yoldaş edinmişlerdi. Elbette gün gelecek onlar da doycak.

Ben sana çocukların karnını doyuramayan bir umudun en güzel sözlerini getirebildim 'sabret'. Ben sana ne getirebilirim ki? Ben aşk ürettim yüreğimde bunca yıl, arada bir iki lokma vermişimdir birilerine ama en büyük lokmayı sana bıraktım. Ömür boyu tadını alacağın kadar. Artık senindir o üretimim, aşkı senin için yarattım ben. Bendeki aşk ikimize yeter, bendeki ömür ikimize yettiği gibi ikimizin aşkını sırtında taşıyabilir. Ama işte, bölüşebilmek için hiçbir zaman karşımıza çıkıp 'işte yıllardır bunu bekliyordunuz alın sizin olsun' demeyen umudun en güzel sözlerini getirebildim sadece sana 'sabret'! Ben sana ne getirebilirim ki?

'Bir ilkbahar sabahı' dedim ya, o zaman karşında beni bulacaksın. Çünkü seni seviyorum. Ama yıkılmış bir umudun ardında bıraktığı en güzel ve son sözlerini iletiyorum sana 'sabret'... Elbet özgürlük bir gün bizim olacak...

EMİNE KARADAĞ-ALTAY

Sen seni benden sor

Ses ver, sesim sessizliğimin dedikçe
yüreğimdeki gama gömülüyorum,
sorma diye haykırdıkça kendime,
beni anmanı
hatırlamanın
içinde özlemeni
sen beni sor
burada bahar mevsimini
yaylada mor menekşenin gizemini sor,
serin rüzgârların
saçlarımı nasıl dağıttığını sor.
ferahında yorgunluğumu her geçen
günde
gençliğin tenini
nasıl yırttığını sor.

Ruhumun enerjisinin tükenişini
yüreğimde olan varlığıyla,
acıların bağrını nasıl deştığını sor.

Bana keder
dokunmaz derken
nasıl bir kederin
tıryakisi olduğumu sor.

Kevser gibi yudumladığım
seni sor,
canımın içindeki cananı
beni sahraya dönderdiğini
yel değirmenin
çarkında nasıl
öğütüldüğümü sor

Dilimin ucundaki
söyleyemediğim ismini
bir de
yakamaz gibi
suya yansıyan çehreni
efsumlu gözlerimden sor.

Üç harflik evrimin
ateşinde nasıl yandığımı
gönlümün rıhtımında
hâlâ beklediğimi
bir teknenin içinde
ıssız uçsuz bucaksız
bir ummanın ortasında
senin attığın
oltanın ucundaki
kanayan beni sor.

Rüzgârın getirdiği dalgalarda
fırtınanın koptuğunu
sessizliğimi nasıl bozduğunu sor
yalnızlığımı paylaşan esen yeli
bana eşlik eden yunusları sor.

Dalgalar vurdukça
güvertede çılgık çılgıca
kaldığım zamanları sor
fikrim dalgalandığında,
vuslat bir aksın
uzaklığını bende sor
sen, seni benden sor...

Ekimde Bir Gün

KAZIM CUMERT

Kara bir gün bugün, kapkara bir gün hem de... Üstelik de yağmurlu üstelik de soğuk. Gene de günün karanlığı içimden daha da aydınlık gibi. İçim zifiri, içim sızılıyor, içim yaralı, içim karmakarışık.

Kusasım var...

Bisikletimin üstünde buluyorum kendimi. Yağmur da umurumda değil, soğuk da... Islansam ne yazar, hastalansam ne...

Hastalanasım var...

Kulaklarım uğulduyor, beynimdeki sesler birbirine karışıyor... Görüntülerse korkunç: Elinin biriyle çocuğunun çenesini avuçlamış sonsuza bakan derin gözlü bir kadın. 'Dik dur oğlum, gözyaşımızı sonra dökeriz' diyebilen yüce bir anne, bir sevgili. Gözlerine kurban olunası, bakışlarındakini anlamaya can atılası bir kadın. Kocasıysa yerde, kocasıysa paramparça...

O kadını sıkı sıkı sarasım var...

'Teröristtin sözlük anlamı değişti' diyor ince boylu bir kız. 'Barış diye tutturun, hırsız hırsız, katile katil diyen ve hepimiz kardeşiz, savaşa hayır diye haykıran kişiye terörist deniyor artık. Devletin yetkilerini arsızca kullanan, deli, psikopat, hırsız, katil, diktatörlere ise hümanist...'

Kucaklayasım var bu yürekli kıızı, alnından öpesim var...

'Öfkemizi içimize gömelim, intikam duygularına kapılmayalım. Sakin olalım ve bir teröriste yakışanı yapıp 'inadına barış, inadına hepimiz kardeşiz' diyelim diyor bir başkası...

Yaralı, giysileri lime lime olmuş ağlayan bir kadını, yani karısını kucağına almış uzaklara ama çok uzaklara bakan yüzü kanlı bir adam... Oysa kızı yanı başında. Kızı yerde ve parampaça...

Acısını alırım, derdine ortak olarım var...

1978 Eylülünde ve 13 yaşındayken, elimde kirli bir bisküvit kutusuna sığdırdığım eşyalarla ilk adımımı attığım Ankara Garı şimdi kan diyarı, can pazarı...

Ağız dolusu küfür edesim var...

Yağmur varsın ıslatsın beni. Varsın üşütsün rüzgar beni, seni, onu, bizi...

Televizyonda *'bu olaydan dolayı bizi eleştirenlerin kendileri teröristlerdir'* diye bağırıyor bir yerlerini yırtarak birileri. Kafa sallayarak onaylıyorlar yalakaları... Suratlarına türküresim var...

Yağmur, rüzgar ve pedallara delice yüklenen biri, deli biri, delirtilmiş ve sessiz bir adam. Ben miyim o? Yoo, bu sen de olabilirsin; çılgınlıkların, vahşetin yaşandığı bu dünyada dayanma gücünü yitirmek üzere olan bir başkası da... Çılgılık atan ama çılgılığını sırf kendi duyabilen biri... Ben, sen, o...

Ölülerin bile tekbir nidalarıyla yuhalandığı bir ülke olmuş güzel vatanım. Şizofren bir ruh hali, uçurumun tam ucu...

Haykırasım var...

Yağmur yağıyor. Yağmur Hırvatistan'da, Sırbistan'da yollara dökülmüş mültecilerin üstüne de yağıyor. Yağmur kucağında ağlayan bebeğini soğuktan korumaya çalışan annelere, papuçları balçıkta kalan ince bacaklı çocuklara, mavi naylon yağmurluklara sığınmış gençlere de yağıyor. Memleketlerine zehir ekilen bu insanlar denizlerde boğulmaktan kıl payı kurtulanlar... Sözüm ona şanslıları... Onları denizlerde boğduramadılar ya zalim soğuğa, insafsızlığa, başkalarının merhametine mecbur ettiler. Yağmur onlara yağmasa keşke, bana yağsa, donuma kadar ıslansam da o çocukları üşütme yağmur...

Sırılsıklam ıslanasım var...

Islanan, üşüyen, yorulan, acıkan, hastalanan, horlanan, aşağılanan, kabullenilmeyen; yerleri, yurtları, evleri barkları, toprakları, köyleri, canları bile ellerinden alınan bu insanlar üzerine çirkin pazarlıklar yapılıyor hilalli altın koltuklarda.

'Yuuuh be' diye bağırasım var...

Sahi insanlar neden mezarlardan korkarlar, nefret duygularıyla mezarları kıran ruh halinin psikolojide karşılığı var mı?

Bisikletim beni nereye götürür önemi yok, yeter ki bir yer olsun kimsesiz ve sessiz. Ağlayabileceğim, ağız dolusu küfür edebileceğim, haykırabileğim bir yer. Islak olsun varsın. Soğuk olsun...

Ağlayasım var...

Öyle de oluyor. Islaklık ve soğuk önce ayaklarımı, sonra bacaklarımı ve giderek tüm gövdeyi sarıyor. Kıyıda kumsala yüzükoyun uzanmış bir çocuk cesedi görüyorum... Daha ilerde üzerine gazete örtülmüş bir başka ölünün başucunda ellerini tanrılarına açmış isyan ederek ağlayan iki erişkin adam... Her şeyi gören ve bilen tanrıları onları hiç ama hiç görmüyor.

Giderek gözlerim de ıslanıyor...

Ölüler var dipte, çoğu çocuk ve kadından oluşan yüzlerce, binlerce ölü... Birbirine sarılmış ölüler, gözleri açık kalmış ölüler... Ben niye yaşıyayım ki, sen niye varsın ki, o niye nefes alıyor ki?

Bak orada, yosunların üzerinde, elini çocuğuna doğru uzatmış öylece yatan genç bir kadın var. Tek başına. Yüzü mosmor ve şiş.

İşte o genç annenin yanına uzanasım var.

Artık ne soğuğu ne de ıslaklığı hissediyorum...

HAYDAR EROĞLU

AHMET SEFA

Hoş geldin kardeşim Ahmet şehrimize
ve de sefa
" Gülmeyi Bilmek " gerekir dediğin gibi senin
hiç olmazsa günde bir defa.

- Gülmek karşı gelmektir biraz da
mahalle baskısına içimizdeki muhtarların.

ÖĞRETMENİM

Bunun neresi bayram
Anlamıyorum pek
Şekerle, parayla öğretiliyor
Çocuklara el - etek öpmek

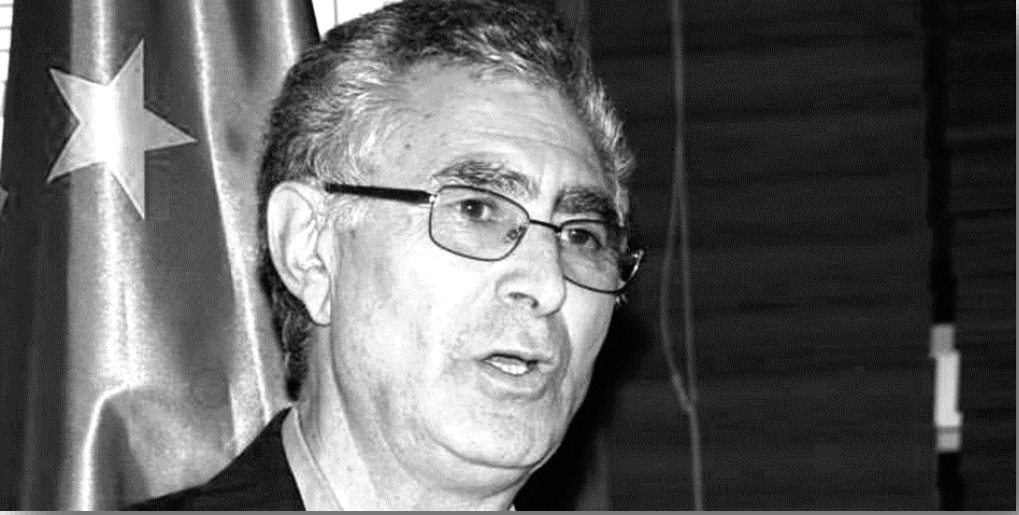
Fotoğraf Ali Şerik

BAHADİR MEZARLIĞI' NDA

Bizim aklımız mı yok,
Elin aklı mı başında
Mermercinin telefonu yazıyor,
Ölenin mezar taşında.

SORU ŞAHSINA

Kaç katlı idi
Senin bitirdiğin
Yüksek okul
alçak herif?

MURAT TUNCEL

“Yazmanın doğasında zorluklar vardır”

Murat Tuncel, Hollanda’da yaşayan en üretken ve başarılı yazarlarımızdan. Edebiyat çalışmalarını, öykü, roman, anı, çocuk ve gençlere yönelik yapıtlarıyla geniş bir yelpazede sürdürmekte. Yapıtlarından bazıları sadece ülkemizde değil, dünyanın başka ülkelerinde de sevilerek okunuyor. Şimdiye kadar romanları ve öyküleri Korece’ye, Bulgarca’ya, Hollandaca’ya, Arapça’ya, Rusça’ya, Lehçe’ye çevrilip yayınlandı. Bazı romanları da şu anda Farsça ve İngilizce olarak bu ülke yayınevlerince yayına hazırlanmaktadır. Ülkemizdeki saygın edebiyat dergilerinde öykü, gezi yazıları ve söyleşileri yayınlanan Tuncel’in birçok öyküsü de Hollanda’daki çeşitli edebiyat dergilerinde yayınlanmıştır.

Yazar Murat Tuncel, 1979 yılında Kültür ve Spor Bakanlığı’nın ortaklaşa düzenlediği Gençlik Öykü Ödülü’nü Çerçi adlı öyküsüyle, 1997 NPS Radyo Öykü Ödülü’nü Cennet de Bitti adlı öyküsüyle, 1994 Şükrü Gümüş Roman Ödülü’nü Maviydi Adalet Sarayı/Sahte Umutlar adlı romanıyla, 1997 Halkevleri Kültür-Sanat Yarışması Roman Ödülü’nü Üçüncü Ölüm adlı romanıyla ve 2000 yılı Orhan Kemal Öykü Ödülü’nü yayınlanmamış öykü dosyasıyla almıştır.

Biz de yukarıda kısaca tanıtmaya çalıştığımız bu çok yönlü yazarımızı okuyucularımızın da yakından tanınması amacıyla dergimizin ilk sayısına konuk ediyoruz.

Sayın Murat Tuncel, Hollanda'da yaşayan en başarılı ve üretken yazarımızsınız, bu başarının ve üretkenliğin sırrı nedir? Yıllarınızı yazmaya vermiş bir yazar olarak burada ve Türkiye'de karşılaştığınız zorluklar nelerdir?

Bana yakıştırdığınız o güzel sıfatlar için çok teşekkür ederim. Sorunuzu kişisel olarak benim karşılaştığım zorluklar olarak açıklamak yerine tüm yazar arkadaşlarımın karşılaştığı zorluklar olarak açıklamak daha doğru olur. Yazmanın doğasında zaten zorluklar vardır. Yazmak bir yazarın; tüm zamanını, uykusunu, dinlenmesinden özveride bulunmasını, eğlencesine ortak olmayı, çok okumasını ve okuduklarını kendi değirmeninde öğütmesini ister. Eğer yazmayı bir yaşam biçimi olarak düşünüp, yeteneğinizle birleştirerek yazmaya devam ediyorsanız bilin ki, siz bir sabır dokuyucusunuz. James Joy'un ilk kitabı kırk iki yaşındayken yayınlanmış, Knut Hamsun açlıktan ölüm sınırına geldiği sırada yazarlar sırasına girmiş, Jack London'ın çilesi intihar edince bitmiş, Yaşar Kemal'in İnce Memed'i ancak otuzlu yaşlarının sonuna doğru bir gazetede tefrika edilmiş. Yazarlık yetenek olduğu kadar da gönül işidir. Yeteneğinizle yüreğinizi birleştiremezseniz olmaz. İşte böyle sabır işçiliğine devam edebilen tüm yazarların dünyanın her yerinde sorunları hemen hemen aynıdır. Fakat Hollanda'da yaşayan Türk yazarlarının yaşadığı sorunlar ise apayrıdır. Bunları kısaca özetleyecek olursak: Seksenli yıllara kadar Türk edebiyatından Hollandacaya çevrilen edebi yapıtların çoğunluğunun üçüncü bir dilden çevrilmesi nedeniyle Hollandalı okur ve yayıncıların edebiyatımızı iyi tanımamaları. Seksenli yıllarda kültür bakanlığının desteklerini almak isteyen yayıncıların burada yazan arkadaşlarımızın kitaplarını aceleyle yayınlamaları. Bunlara

bir de yayınevlerinin ticari kaygılarını ve onların beklentisi doğrultusunda yapıtlara Türkiyeli okuyucunun ilgisizliğini eklersek karşımıza kocaman bir olumsuzluklar tablosu çıkıyor. Bunlara yan etken olarak çevirmen sorununu, üniversitelerdeki Türkolojilerde 1960'tan sonraki edebiyatımızdan söz edilmemesi, edebiyatımızı iyi tanımayıp da edebiyatımız üzerine konferans veren bizden öğretim görevlilerini katınca zorluklar yumağının büyüklüğünü rahatlıkla görebiliriz. Ben de burada yazan arkadaşlardan biri olarak o zorluklarla her an yüzyüze yaşıyorum. Yüzümüzü Türkiye'ye döndürecek olursak, benim açımdan oradaki durum buradakine göre daha iyi ve kolay. Bunun nedeni de benim Hollanda'ya gelmeden önce edebiyat ortamında tanınır olmam.

Hollanda'da yazılan edebiyatımızın konumu nedir? Genel olarak başarılı yapıtlar veriyor muyuz Türk edebiyatına? Bir edebiyatçı olarak Hollanda'da yazılan edebiyatımıza nasıl bakıyorsunuz?

Ben bir edebiyat tarihçisi değilim. Yazılan ürünleri okuyarak bazı değerlendirmeler yapmam mümkün ama bu yapıtların hangisinin zamanı aşmış edebiyat tarihindeki yerini alacağını söylemem olanaksız. Ben yazarları edebiyat zincirimizin birer halkası olarak görüyorum. Burada ya da Türkiye'de yazmaları önemli değil, önemli olan kalıcı yapıt vermeleridir. Bunu da yazarlarımız yapıtları yayınladıktan sonra aldıkları tepkilerle kendileri de kolayca tespit edebilirler. Benim burada yazan arkadaşlara yalnız bir uyarım var. O da alt kimliklerini öne çıkaracak ürünler vermemeleri. Çünkü bilmelerini isterim ki, böylesi ürünlerin hiçbir edebi yapıtlar listesinde kendine yer bulamaz.

Edebiyatımızın Hollandalılar arasında pek güçlü bir okur kitlesi yok. Yaşar Kemal, Orhan Pamuk ve Elif Şafak gibi birkaç yazardan başkaları fazla tanınmıyor, bunun nedenleri ne olabilir? Neden diğer güçlü yazarlarımıza Hollandalı yayınevleri sıcak bakmıyor? Yoksa yanlış mıyım?

Edebiyatımızdan Hollandacaya ilk çeviri 1946 yılında yapılmış. İngilizceden çevrilen kitap ise Halide Edip Adıvar'ın Sinekli Bakkal romanı. Yani Hollandalılar modern Türk edebiyatıyla aslında o tarihte tanışmışlar. Ondan öncesi de var elbette. Hollandalı tacirler klasik edebiyatımız olarak kabul edilen divan edebiyatı el yazmalarının yüzlercesini satın alıp buraya getirmişler. Birçoğundan da bölümler Hollandacaya çevrilmiş. Fakat nedense yayınevleri edebi ürünlerimize uzak durmayı tercih etmişler. Sanırım burada batının doğuya bakış açısının önyargılı yaklaşımı önemli rol oynamış. Birinci sorunun yanıtında da söylediğim gibi Hollanda üniversitelerinin Türkoloji bölümlerinde de edebiyatımıza gerekli önem verilmemiş. Durum böyle olunca okuyucu çevrilen yapıtları tanıma olanağı bulamamış. Aslında Türkçeden Hollandaca'ya çevrilen yapıtlar birkaç yazarla sınırlı değil. Prof. Johan Soenen'un 3C Yayınevi yayınları arasında yayınlanan Een haard van verzet/ Honderd jaar Turkse roman (1900-2000) adlı yapıtta Türk edebiyatından 180 yapıtın Hollandaca'ya çevrildiği belirtiliyor. Bunlardan 80 kadarı şiir, öykü ve roman. Diğerleri ise edebiyatımız üzerine araştırma ve Türkoloji öğrencilerinin tezleri. Yukarıda adını andığınız yazarlar çok okunmasalar da belli yaştaki Hollandalı okuyucular tarafından biliniyorlar. Nobelli bir yazar olan Orhan Pamuk'un yapıtlarına ilginin olması doğal. Yaşar Kemal'in

romanları da Türkçe'den ilk çevrilen kitaplar arasında (1960'lı yıllarda) olması nedeniyle ilgi çekiyor sanırım. Elif Şafak'ın okunması da edebiyatımız adına pozitif bir durum. Fakat sadece bu yazarlar okunuyor diye bir şey yok. Örneğin benim Sahte Umudlar adlı yapıtım üç baskı yaptı. Kazım Cumert'in Cigirim adlı öyküleri Hollandaca da basıldı. Ali Şerik'in Serçenin Kalp Atışı yapıtı kısa zamanda azımsanmayacak kadar bir okuyucu kitlesine ulaştı. Elbette bunlarla yetinmemeliyiz, daha çok yazarımızın yapıtları Hollandaca'ya çevrilmeli. Hollandalı okuyucuya ulaştırılmalı.

Tarihi romanlarınız da var. Tarihi roman yazmanın zorlukları nedir? Neden son on yılda tarihi romanlar daha çok ilgi ve itibar görmekte?

Aslında yazılan tüm romanlar bir tarihe işaret eder, geçmiş tarihimizde bir zaman diliminin tespitidir. Fakat bazı romanlar tarihi olayları konu edindikleri için "tarihi roman" nitelemesiyle adlandırılırlar. Son yıllarda benim yazdığım romanlar da konusunu tarihi olaylardan aldığı için bu kategorinin içine giriyor. Ben bu romanlarda aslında beş yüz yıllık bir zaman diliminde geçen ve insanlık tarihini etkileyen olaylara dikkat çekmeye çalışıyorum. Olaylar Osmanlı topraklarında geçen olaylar. Fakat aynı zamanda o toprakların altında kalmış mitolojik aşkların da, aynı zamanı paylaşan diğer uygarlıkların da romanı. Bir yüzü Anadoluya, öteki yüzü Trakya. Bir yüzü Osmanlıya, öteki yüzü Bizans. Bir yüzü Orta Asyaya, öteki yüzü Orta Avrupa... Yani kültürler mozaigi bir seri romanlar çalışması. Tarihi roman yazmak öncelikle sorumluluğu olan ve her an yazarını diken üzerinde gezdiren bir çalışma. Her olayı çok yönlü ve birçok kaynaktan araştırmanız gerek. Tek kaynağa dayandırarak yazarsanız sıradan çalış-

malardan bir farkı kalmaz. Sonra çoğu zaman bilinen olayları yazmanız nedeniyle, okunurluğunun olabilmesi için olaylara da karakterlerinize de hem çeşitli açılardan yaklaşmalısınız, hem de şimdiye kadar kimsenin düşünmediği yönüyle konuları ele almalı ve herkesin tanıdığı tarihi karakterleri başka özellikleriyle okuyucunun zihninde belirgin kılmalısınız. Ayrıca da yapıtınızın bir tarih kitabı olmadığını, bir romanın tüm özelliklerini taşıması gerektiğini hiç aklınızdan çıkarmamalısınız. Ben bütün bunlara bir de tarihi olayların geçtiği yerlerde alan araştırmaları yaparak betimlemelerin güçlü ve gerçeğe uygun olmasını ekliyorum.

Sizi hiç tanımayan bir okura, Murat Tuncel'i tanımak için hangi kitabınızı önerirsiniz?

Benim için tüm kitaplarımın ayrı ayrı değerleri vardır. Birini diğerine üstün görürsem çocukları arasında ayrımcılık yapan bir anne durumuna düşerim. O nedenle burada birkaç kitabımın adını anarak hiçbirinin bana gönül koymama-sına çalışayım. Öykü seven dostlarıma, Gölge Kız, Beyoğlu Çıgıllıkları ve Güneşsiz Dünya adlı öykü kitaplarımı; Roman seven okuyuculara, Sahte Umutlar, Üçüncü Ölüm ve İnanna adlı romanlarımı mutlaka okumalarını; genç okuyucularıma da, Tullu Kurbağa, Ressamlar Mahallesi Çocukları'nı (De kinderen van de Schilderswijk çok yakında Hollandaca yayınlanıyor) okumalarını, en küçük okuyucularıma da uykudan önce Şakacı Masalları anne ve babalarından dinlemelerini öneriyorum. Son olarak da okuyucularıma eğer tarihe objektif bakmak istiyorlarsa tarihi romanlarımı mutlaka okumalarını öneririm.

Şu an hangi kitap üzerinde çalışmaktasınız? Kitabın içeriği hakkında ipuçları verebilir

misiniz?

Tüm yazar arkadaşlarım gibi benim de masamda her zaman yazılmayı bekleyen bir çalışmam oluyor. Bu sıralar üzerinde çalıştığım seri romanların dördüncüsü olan Konstantiniyye'nin Zinciri adını verdiğim romanım. Altı kitaptan oluşacak olan bu seri romanlar 1350-1850 yılları arasındaki beş yüz yıllık bir tarihin romanı olacak. Serinin birinci romanı Trakya Güneşi adıyla yayınlandı. İkinci roman Tuna'dan Fırat'a ile üçüncü roman Tanrının Kırbağı yayınevinde yayınlanma sıralarını bekliyorlar. Ben de serinin dördüncü romanı olan Konstantiniyye'nin Zinciri üzerinde çalışıyorum. Adından da anlaşılacağı gibi İstanbul'un alınışından öncesi ve sonrası tarihi olaylar işleniyor bu romanda. Daha doğrusu zamanın Osmanlı ve Bizans'ındaki olayları öyküleriyle bir-likte anlatmaya çalışıyorum.

Hollandaca yazanımız o kadar az ki, Fash yazarlara baktığımızda onlar bir sürü isimler çıkardılar örneğin Abdelkader Benali, Naima El Bezaz, Mohammed Benzakour, Hafid Bouazza gibi. Neden bizim yazarlarımız hep Türkçe yaz-makta?

Bu sorunuza aslında dördüncü soruda bir yanıt var, ama burada bu konuyu bir kez daha açıklamaya çalışayım. Evet, Türkiye kökenli gençlerimizden de, bizlerden de pek kimse yok direkt Hollandaca yazan. Bunun iki nedeni var: Birincisi Türk edebiyatından Hollanda'ya çevrilen onlarca yapıtın olması. Yani bizlerden önce de Türk edebiyatından birçok örneğin Hollandalı okura ulaşmış olması. İkincisi ise burada yazan gençlerimizin edebiyatı bir kazanç kapısı olarak görmemeleri. Faslı durumuna gelirsek, daha önce Hollan-

dahılarca bilinmeyen bir alan olması nedeniyle ilgi çekmesi ve yazılanların günlük sansasyonel konuları işlemeleri sanırım okuyucuya yeni bir tad veriyor. Soruda adlarını andığın Abdelkadar Benali'nın dışında kendinden uzun süre söz ettiren biri olmadığı gibi, hiçbirisi hakkında da Hollandalı edebiyat tarihçileri tek makale bile yazmamışlardır. Ayrıca bu arkadaşların kendi ülkelerinde de isimleri olmadığı gibi, edebiyat çevrelerince de yazarlık kayıtları yoktur. İşte bu nedenlerle ben bu arkadaşların her iki ülkede de kalıcılıklarına şüpheyle yaklaşıyorum. Dikkat ederseniz çoğu yapıtlarında aile içi şiddeti, ya da babalarının aile içindeki zulmünü konu edinmişlerdir. Bu konu da Hollandalı okuyucuya nedense cazip gelmektedir. Zaten bu konunun dışında yazarlarsa yayınlayacak yayınevi bulamıyorlar. Sanırım bizim gençlerden de bir iki genç arkadaş bu konuyu yazarak adından söz ettirdi. Olabilir ama onlar bilmeliler ki, onları hiçbir zaman Hollanda edebiyatçıları ve edebiyat tarihçileri Hollandalı bir yazar olarak kabul etmeyecekler. Bu arkadaşları yaz-dıkları dil nedeniyle kendi ülke-lerindeki yazın çevreleri de yazar olarak niteleyemeyeceğine göre, biz ne kadar da onlara yazarlık sıfatını yakıştırsak yakıştıralım bunun hiçbir geçerliliği olmaz.

Fotoğraf Ali Şerik

BEKTAŞ TOSUN

KARAR ANI

Aşk eli uzatıyorsan
Zeytin dalı renginde olsun
Sevgini damıtacaksan
Kırmızı gül renginde
Bir sözcük fışldayacaksan
Bülbül diline olsun
Ama açılan kollar
Dost kolu,
Sarılan beden can olsun

19 Eylül 2015

Aynadaki kelebek : Mevlüt Asar

NIHAT KEMAL ATEŞ

Ekim 2014 tarihinde öykü kitabı Nezih-Er yayınlarından “Aynadaki Kelebek” adıyla çıkmış. Yazar, ince bir sızı gibi kadirbilirlik örneği; Fakir Baykurt anısına saygıyla... diye dostluğu başa almış. İlk gençlik türkülerini söylerken, Ankara Siyasal Bilgiler Fakültesini bitirir bitirmez 12 Mart 1971 faşizmi, sen türkülerini çok gür ve özgür söylüyorsun! diye içeri alınır. 1974 affıyla çıkar, 1977’de doktora öğrenimi için Federal Almanya’ya Köln’e gelir. Göçmenlik ve gönüllü sürgünlüğün başlangıç tarihidir aynı zamanda.

Mevlüt Asar bavuluna; yaşanmışlığını, çocukluğunu, ilk gençlik heyecanını, dilini, kırılmasını, sevdasını ve türkülerini doldurur. Konuların çeşitliliği zenginliği, yalın bir dil, sağlam kurgu ve canlı betimlemelerle, onun kaleminin kıvraklığını, kılçıksız akıcı Türkçesiyle iyi ve sağlam bir yazar olduğunu ortaya koyar. Sıla ile gurbet, iki kültür, iki ülke, iki dil pergelinin arasında kalan yaşanmışlıklar damıtılıp farklı tadlar olarak, başarılı bir şekilde okuyucuya sunuyor yazar. Solmuş, siyah beyaz fotoğraflar ve beyaz kâğıtlara... Hapiste, askerde ve gurbetliğin sürgününde onlara içini dökecek kadar sever, sarı saman rengi defterleri ve beyaz kâğıtları... Benim yoldaşım, sırdaşım oldun diye dostluğunu belirtip iç döker.

Kâh sendika toplantıları, kâh dünya barış şenliğine katılarak hayatın nabzını tutup, sokak ve meydanların yürek atışlarını anlatıyor yazar. Kimi zaman berberde, kimi zaman bir içki barında, şarap evinde ya da konsoloslukta...

Bir arabada türkü söyleyerek yol alıyor. Fabrikada bir işçi olabiliyor. Dikiş atölyesinde çalışmaktan, öksürük nöbetine tutulup, hırıltılı nefes alışlarından ürküp ambulans çağıran iş arkadaşının duyarlı telaşını hissettirir. Bir gecelik aşklarda, kadın kokusunu içselleştirerek, o kokunun üstüne sinişini betimler. Tangoyla biten, şarabın esrikliğini lacivert bir geceyle sonlandırır. Şarabın, damağında kalan rayiha kokusunu içine sindirir. Sevdiği kızı, arabasının özel bölümünde gizleyip, kaçak olarak Doğu Berlin’den geçirmek isterken hudut polisinin, arabasını araması sırasındaki yürek atışlarını duyumsatır okurlara Mevlüt Asar.

“Umut Gömücüler” öyküsünde; Almanya’da tanınmış bir yazar olan Aylin’in İstanbul’da, yeni çıkan kitabının kokteylindeki bölüm anlatılırken, okuyucuyu gerilimin doruklarına tırmandırır yazar. Sait Faik’i ziyaret bölümünde, büyük kent gürültüsünden uzak Burgazada’nın sakinliğini hissettirir, dinginliğinde gezdirir.

“Aynadaki Kelebek” öykü kitabını yazan Mevlüt Asar, tüm bu öykülerinin kimi zaman öznesi konumunda, kimi an öykü kişisi olabiliyor. Ya da her yazarda olması gereken gözlemci becerisiyle aktarıyor okurlarına.

BERTOLT BRECHT

Kim evinde oturuyorsa...

Mücadele başladığında, kim evinde oturuyorsa,
Ve kendi davası için başkasından mücadele bekliyorsa
Bilmelidir ki,
Mücadeleye katılmayan
Yenilgiyi hak eder.
Çünkü mücadele kaçınılmaz
Mücadelenen kaçan
Kendi davası için mücadele etmeyen
Düşmanın galibiyeti için çalışıyor demektir.

Çeviren: Mevlüt Asar

FERDA GÜNEŞ AYDIN

Bulut gözlerimde dursaydı
Nilüfer çiçeği açardım

Yağmur ormanları üstünde
Yanağına çarpar maviye akardım

Şimdi gözlerim
Çöl kumları kadar çorak

Kaderin aramıza aldığı okyanus
Uçsuz bucaksız boş bir serap

Eğreti bir yalnızlık
İçinde boğulduğum bir yudum şarap

Bir kalem bir düş
Muştusuz bir telaş

Olmayacak bir sanrı
Yorgun aşılmaz bir yıldı

Ah bulut gözlerimde olsaydı
Nilüfer çiçeği açardım

İBRAHİM EROĞLU

MEYVE VE SEBZE ŞİİRLERİ

HURMA

Diğer iklimlerde yetişen meyveleri
Uzaktan da olsa tanı diyorum, tanı
Yoksa sırf Arap'ı oyala diye mi
Yarattı seni Tanrı

SOĞAN

Soğanlar doğranmasın
Hiç değilse
Mutfaklarda bari
Analar ağlamasın

SARMISAK

Bahse girsek
Yalana bile sarılsak
Bu ağızları bu kadar
Sen bile kokutamazsın sarmısak

DOMATES

Kıpkırmızı olur
Ama utancından değil
Yanağından ısırdın mı su püskürtür
Hayret toma da değil!

ARMUT

-Abdullah Cömert'in anısına-

Ayılar yerse
İyisini armudun (*)
Hesap et, kimler yer
İyisini Armutlu'nun?

(*)Atasözü: Armudun iyisini ayılar yer.

HANNEKE VERBEEK

Fotoğraf Cemal Kazanıkaya

*The scaffolders wife**

darağacının tahtalarını sök
kanla lekelenmemiş
bir yere taşı onları

içinde iri taşları bulunan terk edilmiş tarlalara
yeterince duvarlar örebilecek kadar
ekilmemiş ve iyi olan toprağın üstüne

tahtalardan cam çerçevesi ve kapı kes
bir çatı, bir döşeme, bir mutfak masası
iki sandalye ve bir aşk yatağı

ketenden camı örerim
sen yerleştirirsen penceresine

***Başlık Mark Knopfler'in
şarkısından alınmıştır**

Çeviren: Ali Şerik

Volkan Yazıcı

çizdi

okumasını bilmediğim bir renkte
iki ateş arasında ılık çalarcasına
çizgilere borç hayallere alacak büyütürcesine
çiziyordu her renkte

ağacı tanımıştım
göge tapar vaziyette
yollar evler insanlar bekliyordum
ufku bölen sınırlar çizdi
çizgiler bir yerde birleşir diye düşündüm
hepsini çiğ toplamış çimlerin üzerine serip
gözü kapalı halde polen misali üfledi
ağzında çiğnediği ot parçasını yere attı
tükürdü
küfretti
pişmanlıktan öte
kolaya kaçıp şükretti

genç bir kız çizdi
onu bir sebeple topal seçti
parmak uçlarında yükselmiş
sarı flaman sevgilisini öpüyordu
gülümsediği anda
topuklarının altındaki serçe göge yükseldi
serçeyi de çizdi

sayfa tükenip defter kapanınca
kalemmini bırakır sandım
yenilerine geçti
artık sürekli çiziyordu
zihni kan çanağı
güneşten sızan ellere
tozlu bir ezgi mırıldanıyordu
başladığı çizgi sayfanın sonunu bulunca
bir başkasına geçiyordu

toprağı terli avuçlarıyla sıkarken
doğumu çiziyor sandım
ölümü çizdi

şakakları zangırdarken
zamanında vurmayan saatleri
herkesin evindekilerle değiştirdi
artık geçmişe saklanmak
geleceğe maruz kalmak kadar
şimdi hissizliğinde olacaktı
çizgilerden başka kimse buna pek aldırış etmedi

insanları bekleyen trenler çizdi
işte bunu tanıyorum dediğim an
camlara gökkuşağı çizdi
ok gibi iki bisikletli
yırıp geçti tüm sahneyi
onları yakalan bir saniye çizdi
işte şimdi kesinlikle sonsuzluğu çiziyor dediğim an
karşı karşıya etleri dökülen aynalar çizdi

bilmediğim bir renkte çiziyordu
okumasını bilmediğim bir ben çizdi

8 Mart 2016, Amersfoort

ŞİİR KİTAPLARI NEDEN OKUNMUYOR!

EMİNE KARADAĞ-ALTAY

Şiir kitabımı çıkartmadan önce, dostlarımın 'şiir kitapları okunmuyor' demeleri üzerine çok düşündüm, neden okunmuyor! Yanılıyor muyuz? Fuarlarda şiir kitapları çok büyük ilgi görüyor. Ciddi şekilde edebi bir merak var. Edebiyat dergilerine yeni şairler akın akın şiir yolluyorlar. Halkımızın şiir merakı, edebiyat merakı var, hem de çok. Tarihimize baktığımızda kültürümüzün temeli şiirdir, ağıttır, beyittir, rubaidir. Böyle zengin bir kültürde nasıl olur da şiir kitapları okunmaz?

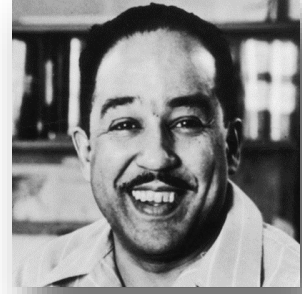
Anadolu şairlerimiz dünyaya nam salmış; Yunus Emre, Hz. Mevlâna, Kaygusuz Abdal, Köroğlu, Pir Sultan Abdal, Karacaoğlu. Daha nice dünyaca ünlü ozanlarımızın şiirleri okunurken biz hala şiir öldü diyoruz. Nasıl olur, bizim ruhumuz mu öldü? Hayata bakış açımızı mı değiştirdik? Yüreğimizi, hislerimizi mi dondurduk? Lapa lapa kar mı yağdırdık, göz kapaklarımızı mı ağırlaştırdık?

Dostluğu, sevgiyi, sevdâyı şekillendirdik. Sınırsız dostlukları, sınırlar ötesinde bıraktık. Kırmızı çizgi çektik tosağa yürüyüşlerimize. Dosta giden yolumuzu engelledik. Patika geçitlerde kendimize çarpa çarpa yol aldık. Yorulduk, kendimizi engellemekle, hep frenli yanımızla siren çalarak yol aldık. Gerçek anlamda zorla kendimizi yorduk. Aşksız, dostsuz, muhabbetsiz bir dünyayla doldurduk hayatımızı. Ardından seyre daldık.

Biz sevgiye dair ne varsa öldürmeye gayret ediyoruz. Şiirlerimiz, kitaplarımız, dergilerimiz ölmedi, biz hislerimizi öldürdük. Şiirlerimizin okuru azaldı belki, bu da okurların tercihlerinden kaynaklanıyor. Günümüzde ilahi şiirler daha çok satılıyor, divan şiirleri ikinci sırada. Yeni şiirler kısa ve tek kelimelerle oluştuğu için halk, okuduğu şiiri soğuk ve itici buluyor. Halkımız, şiirde lirik bir ritim arayışı içinde olduğundan, hislerini, duygularını, arzularını, hasretini, daha doğrusu içindeki gurbeti uyandıracak ritimler aradığından, yeni akımlara sıcak bakmıyor. Her şairde lirik bir dil, ezgilere dönüşecek serbest şiirler, ağıtlarla yakıcı duygular vardır. Sevdaya dair içsel dünyamıza yola çıkarak, özümüzdeki deryaları coşturarak, hislerimizle, sıcak iklimler gibi dokunmalıyız okurlarımıza. Yüreklere damla damla dökülerek, hüznlerine, kederlerine, sevinçlerine dokunduğumuzda yeşermeli içlerindeki çiçekler. Rengarenk açmalı. Bunları ifade ettiğimizde her kitap kendine seven bulacaktır.

Langston Hughes: Şiirde bir ırmak serinliği

BEKİR KREŞ

Kitaplığı karıştırırken parmağım Langston Hughes (1902- 1967) Seçme Şiirler kitabına dokundu. Şairin bende olan tek kitabı, tam yirmi yıl önce almışım. Ergin Koparan'ın Türkçeye çevirdiği şiirler benliğimde hiç kalmamış.

Bir şiir sever olarak şiirleri tekrar okuyunca, yeni bir pencere açıldı. Şiir: sade, özü kirlenmemiş bir ırmak gibi. Lirik dizelerinde, Amerika'da 'zenci olmanın' zorluklarını ve hayatta kalma mücadelesini sürekli şiirlerinde anlatır. Kelimeler özenle seçilmiş, yaşadığı topluma olan eleştirileri sık dokuyup, ince elemiştir. Hayatı türlü türlü zorluklarla geçmesine rağmen, yarına olan umudu, özlemi güneşli günlere olan beklentisi bir uçurtma gibi hiç eksik olmamış şairin dizelerinde. 'Düşler' şiirinde bunu açık bir dille anlatmakta; *Sıkı tutunun düşlere/ Eğer düşler ölürse / Kırık kanatlı bir kuş olur hayat / Uçamaz düşer / Sıkı tutunun düşlere/ Çünkü biterse düşler / Kırak bir toprak olur hayat / Karda buz keser.*

Sınıf mücadelesine her zaman duyarlı kalmamış şair. 1950'den sonra ırkçılığa karşı verilen mücadeleden geri çekilmiş, suskunluğa gömmüş kendisini. Şiirlerinde sürekli eşitliğin, özgürlüğün ve özgün caz ritminin melodileri hep duyuldu. Dizelerinde, yan yana yaşamının hep mümkün olduğunu anlattı. 'Metronun Kalabalık Saati' şiirinde şöyle anlatır Hughes, yaşamı paylaşmaktan başka bir olanağı olmadığını: *İç içe / soluklar ve kokular / öylesine yan yana / iç içe / kara ve beyaz / öylesine sıkışık / yer kalmamış korkuya.*

Langston Hughes kendisi için: 'Ben Amerika'nın kırık kalbiyim' diyen bir blues ozanıdır. Okumaya değer büyük bir şiir ustası Hughes.

Hayat Güzel

Nehir boyunca yürüdüm
Kıyısında oturdum
Düşünmeye çalıştım ama yapamadım
Bu yüzden suya atladım ve battım.

Bir keresinde yüzeye çıktım ve haykırdım!
İkinci kerede feryat ettim!
Eğer su o kadar soğuk olmasaydı
Batabilir ve ölebilirdim.

Fakat o su soğuktu! pek soğuktu!

Asansöre bindim
Yeryüzünden onaltı kat yukarıya
Bebeğim geldi aklıma
Ve aşağıya atlamak geldi içimden.

Orada durdum ve haykırdım!
Orada durdum ve feryat ettim!
Eğer o kadar yüksekte olmasaydım
Atlayabilir ve ölebilirdim.

Fakat orası yüksekti! ne kadar da
çok yüksekti!

Böylece hala burada sağ isem
Sanırım sağ kalmaya devam edebilirim,
Aşk için ölebilirdim
Ama yaşamak için doğdum.

Beni haykırırken duysanız da
Ve feryat ederken görseniz de
Öldüğümü görsen de tatlı bebeğim
İnatla yanında olacağım.

Hayat güzel! şarap kadar güzel! hayat güzel!

Langston Hughes

ATILA KANBİR

İSTANBUL

üstünde marmaranın
kuş sürüleri

bir çınar sarkar
çok eski yıllardan
gölgesinde
demli çay içmek için

vapur düdükları
güneşli sabahların
yetişir ta uzaklara
ardından sislerin

istanbul sokak sokak
istanbul adım adım
birden boşalır gibi
içimden

KADİR'E

1

acı bir virgül hayatımızda
kürdi bir gülüşle ayrılan
herkesin içinden ölüm geçer
sonra bilet alırken trene
bakarsın saatine
vazgeçersin

2

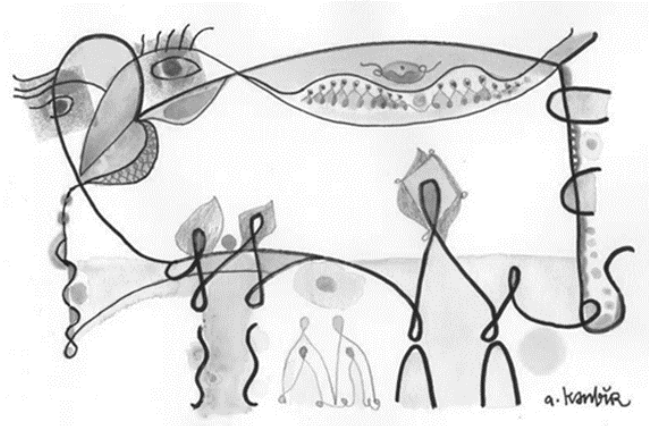
unutursun ölümü
yelkovanın gölgesinde
ve feleğin kubbesinde
otuziki kısım tekmi birden
yeniden başlar hayat
ölümü tam içine sindirirken
insan kaderine çok çabuk uyum sağlar

NADİR SAYIN

Gül kan ağlıyor

Aynı aşka baktığın kişi
Özgürlüğe barışa
Bazen vuruyor merceğine
Us çatlıyor tepeden aşağıya
Yüzüyle yüzleşeceğine
Senin camını indiriyor yere
Yol yoldaş dava duruyor karşıda
Gül kan ağlıyor
Kendi aynası paramparça

WILDERS MOPPEN

İBRAHİM EROĞLU

HET VUILE WERK

Een journalist vraagt aan Ibrahim:

-Waarom heeft u moppen over Geert Wilders geschreven?

Ibrahim lacht en antwoordt:

-Omdat Turken altijd het vuile werk moeten doen!

ALSOF

Geert Wilders gaat naar een boerderij. Hij aait een poosje een groot varken. Hij doet alsof hij tegen het beest zegt:

-Hallo mijn trouwe bondgenoot.

Het beest doet een stapje terug, alsof het wil vragen:

-Ben je ook onrein verklaard?

ROKEN

Wilders wordt gevraagd:

-Rookt u?

Wilders antwoordt:

-Nee...Ik heb nooit gerookt.

-Als ik jou was, zou ik maar snel beginnen.

Geert Wilders verbaast zich en vraagt:

-Waarom?

-Omdat roken dodelijk is!

VERGELDING

Een Marokkaanse jongen bekogelt een ooievaar die op een hoge toren zit.

Een Nederlander:

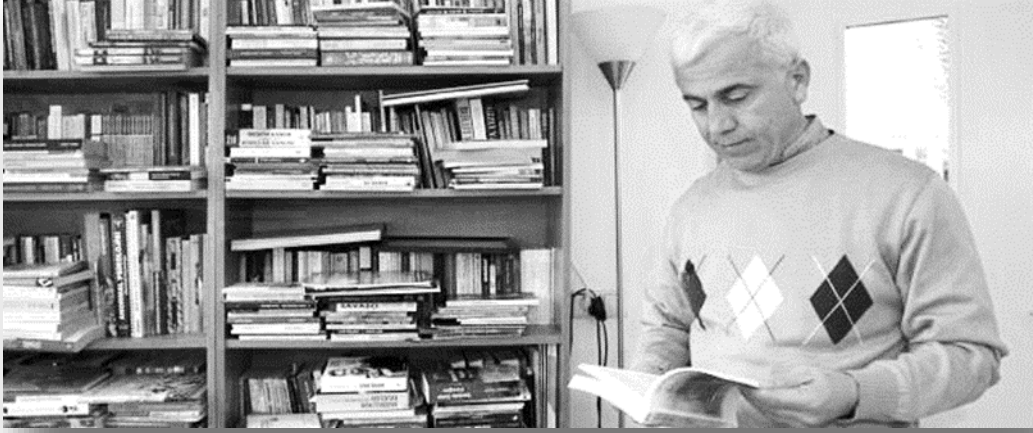
-Waarom bekogel je het arme beest?

De Marokkaan geeft het antwoord:

-Omdat hij Geert Wilders heeft gebracht toen hij een baby was!

CEM DUMAN: EDEBİYATIMIZ HOLLANDA'DA DÖNER KEBAP KADAR İLGİ GÖRMÜYOR

Cem Duman, 2003'te Hollanda'da 3C Yayınevi'ni kurdu. Türkçe'den Hollandaca'ya ve Hollandaca'dan Türkçe'ye güzel yapıtlar aktardı. Murat Tuncel, Hasan Kıyafet, Ömer Baytaş, Kemal Yalçın, Eşber Yağmurdereli gibi yazarlarımızın ve Kemal Özer gibi değerli ozanımızın şiirlerini; Hollanda'dan Jan Siebelink, J. Bernlef ve Türkiye'den Tahsin Yücel ve Adnan Özyalçın gibi 10 önemli yazarın öykülerinden Türkçe-Hollandaca antoloji yayımladı. V. Van de Meer, J. Bernlef gibi Hollandalı yazar ve şairlerin yapıtlarını Türkçeye çevirtip yayımladı. Türkiye ve Hollanda'da düzenlediği edebiyat etkinlikleri de epeyce ses getirdi. Cem Duman edebiyatımızı en iyi tanıyan ve takip eden nadir aydınlarımızdandır.

2003 yılında Femke Deen ile yaptığınız bir röportajda, "Türk edebiyatı Hollanda'da hak ettiği itibarı görmüyor" diyorsunuz. Şimdi durum nedir? Bir Hollandalı, Latin Amerika edebiyatına olan heyecanı, Türk edebiyatına karşı hissetmiyor. Bu gerçeğin arkasında ne yatmakta?

Edebiyat ve sanatımız Hollanda'da döner kebab kadar ilgi gördüğünü söylemek hâlâ olası değil. Birçok yazar ve sanatçımız bunu "önyargı" ile tanımıyor ama bizlerin de yapması gereken çok iş olduğunu söylemeliyim. Ama ciddi bir çabanın da var olduğu, önemli yazar ve şairlerimizin de olduğu bir gerçekliktir.

Son yıllarda kitabı yayımlanan yazar ve şairler çoğaldı. Aralarında çok güzel yapıtlar da var. Hollanda'da yazılan edebiyatımızın kalitesini, edebiyat cetvelinin neresinde ve nasıl ölçüyorsunuz?

Hollanda'da kitabı yayımlanan yazar ve şair sayısı arttı. Bu olumlu bir gelişmedir. Çok önemli yapıtlar da üretildi. Önemli şair ve yazarlarımız da var. Hatta Avrupa ülkeleri arasında Türkçe edebiyatın en gelişkin ülkenin, Almanya'dan sonra Hollanda olduğunu söyleyebilirim. Ama genel olarak çitanın yüksek olduğunu söyleyemem. Bunun başta tarihsel nedenleri olmak üzere, sosyal ve siyasal nedenleri vardır. Düzeyimiz

bir sonuçtur. Nedenlerini de tartışmadan sonuçları üzerinden konuşmak yazar ve şairlerimize haksızlık olur.

“Avrupa ülkeleri arasında Türkçe edebiyatın en gelişkin ülkenin Almanya’dan sonra Hollanda olduğunu söyleyebilirim” dediniz. Nedenlerini biraz açabilir misiniz?

Türkiye’den Hollanda’ya 1960’ların başında büyük bir işçi göçü yaşandı. Gelenlerin büyük kısmının eğitimi ilkökul düzeyindeydi, tıpkı diğer Avrupa ülkelerine giden işçiler gibi. Ama Hollanda’ya gelenlerin içinde Murtaza Vural, Sadık Yemni, Şaban Güneş, Papatya Nalbantoğlu gibi isimler, şiir, öykü ve romanlar yayımladılar ve sanatsal-yaratıcı faaliyetlerin gelişiminin önünü açtılar. Türkiye’den gelirken yanında sazını getiren Agop Yıldız gibi ozanlar da şiirleri ve müzikleriyle sanatsal alanda topluma moral kaynağı oldular. 1980’lere doğru veya darbeden hemen sonra ise eğitilmiş ve yazar kökenli insanlarımız Hollanda’ya geldiler. Bunlar da edebiyatımızın gelişmesine önemli katkıda bulundular. İbrahim ve Haydar Eroğlu kardeşler, Fehmi Eruçar, Halit Umar, Murat Tuncel, Ahmet Sefa, Kazım Cumert, Vedat Gültekin, Kamil Aydemir, Ali Şerik, Nilgün Yerli gibi şair ve yazarlar gençleri ve yazmak isteyip cesaret edemeyenleri ciddi biçimde motive ettiler. İsimlerini anmadığım, edebiyatımıza katkıda bulunmuş başkaca yazar ve şairler de vardır elbette. Ayrıca, kısa dönemli yayın yapan Homeros, Kırmızı Gül, Umut Dergisi ve uzun soluklu olabilen İlke Dergisi ve benim de içinde yer aldığım Sesimiz Gazetesi, yazar ve şairlerin çalışmalarını tanıtmada ve Türkiye’den davet edilen yazar ve şairlerle tanışmalarına olanak sağladılar. Bir de sahibi olduğum 3C Yayınları’nın edebi-

yatımıza katkısından bahsetmek istiyorum. Yayımladığı Türkçe ve Hollandaca kitaplar, Türkiye’de ve Hollanda’da düzenlediği edebiyat etkinlikleri ve basında yarattığı etki ile Türkçe edebiyatının tanıtılmasında ve yazmak isteyenler için bir moral kaynağı oldu.

Kısa süre önce kurulan Balad Vakfı da edebiyatımızın gelişimine şimdiden önemli etki yapacak gibi gözüküyor. Belki bu söyleşiyi bir-iki yıl sonra yapmış olsaydık Kara Zambak’ın da etki ve katkılarını not etmiş olacaktık. Yukarıda saydığım isimler ve kurumlar Türkçe edebiyatın gelişiminde çok önemli katkıları olmuştur.

Neden hala Hollanda’da bir edebiyat eleştirmeni yetiş-tiremedik? Eleştirmensiz edebiyatın kalitesi nasıl yükselecek?

Eleştiri-özeleştiri kültürünün gelişmediği toplumlarda nasıl eleştirmen yetişsin. Kitabında değil içeriğine, bir kelimesine bile dokunulmasını istemeyen yazarlarımız maalesef vardır.

Edebiyatımızın kalitesini nasıl korumalıyız ve genişletmeliyiz? Yazar ve şairlere neler önerebilirsiniz?

Okumayan kişi ve topluluklarda gelişimin sınırlı olacağını kabul edeceğinizi zannediyorum. Size, Türkiyeliler arasındaki kitap okuma oranlarını diğer halklarla mukayeseli paylaşmak isterim. Okuma oranın çok düşük olduğu bir toplumda yazar ve şairlere çok fazla bir şey önerilemez. Onlara haksızlık olur.

Türkiyeliler arasında kitap okuma oranı çok mu düşüktür?

Bu konuda yayınlanmış çok sayıda araştırma var. Bağımsız Eğitimciler Sendikası’nın bir araştırmasının bir kısmını hiç değiştirmeden aktarayım:

“... Türkiye, kitap okuma konusunda çoğu Afrika ülkelerinin gerisinde kalmış durumda. Japonya’da toplumun yüzde 14’ü, Amerika’da yüzde 12’si, İngiltere ve Fransa’da yüzde 21’i düzenli kitap okurken, Türkiye’de yalnızca on binde 1 kişi kitap okuyor. Nüfusu 7 milyon olan Azerbaycan’da kitaplar ortalama 100 bin tirajla basılırken, 71 milyon nüfuslu Türkiye’de bu rakam 2-3 bin civarında kalıyor. Birleşmiş Milletler İnsani Gelişim Raporu’nda kitap okuma sıralamasında, Türkiye 86. sırada yer alıyor. Bir Japon bir yılda ortalama 25, bir İsveçli 10, bir Fransız 7, bir Türk ise 10 yılda ancak 1 kitap okuyor. Türkiye’de, okuma alışkanlığına sahip 70 bin kişi bulunuyor. Rapora göre, Türkiye’de bir kişinin kitap okumaya ayırdığı zamanın; bir Norveçli 300, Amerikalı 210, İngiliz ve Japon 87 katını ayırıyor. Dünya ortalaması da Türklerin ayırdığı zamandan 3 kat fazla. Birleşmiş Milletlerin yaptırdığı bir araştırmaya göre, kitap için Norveçli 137, Alman 122, Belçikalı ve Avustralyalı 100 dolar, Güney Koreli 39 dolar ayırıyor. Dünya ortalaması 1,3 dolar iken, Türkiye’de bir kişi kitaba yılda ancak 0,45 dolar harcıyor. ABD’de yılda 72 bin kitap basılırken, Rusya’da 58 bin, Japonya’da 42 bin, Fransa’da 27 bin, Türkiye’de ise 7 bin kitap basılıyor. Türkiye’de dergi okuma oranı ise yüzde 4 olarak belirlendi...” Benim Hollanda’da yapmaya başlayıp da sonuçlarından korktuğum için bırakmak zorunda kaldığım araştırmamın ilk verilerine göre ise durum çok daha kötü durumda.

Hollanda’da yaşamamıza karşın hep kendi dilimizde yazdık. Birkaç kişi dışında kimse Hollandaca yazmayı denemiyor. Neden?

Bu soru bana Hollanda edebiyat çevrelerinde ve basında sıkça soruldu. Hatta Faslı yazarların Hollandaca yazma oranlarının yüksek olduğu kıyaslamaları yapıldı. Başka çevrelerde bu soruya tam cevap veremiyorum ama sizinle düşüncelerimi kısmen paylaşayım: Bir nedeni Türk eğitim sis-

temidir. Türk devleti başka dil ve kültürleri asimile etme adına yabancı dil eğitimini her zaman değersiz bırakmıştır. Bir yüksek okul ve bir fakülte mezunu olmama rağmen alt düzeyde İngilizce bile bilmiyorum. Bizim yabancı dil öğrenme kültürümüz gelişmedi. Yazar ve şairlerimiz büyük oranda Hollandaca yazacak kadar Hollandaca’ya hâkim değiller. Böyle olunca edebiyatın konuları da değişiyor. 40 yıl önce ayrıldığı köyünü-kasabasını yazmak kolayına geliyor.

Yazar ve şairlerin daha duyarlı oldukları hep söylenir. Bir yayınevi sahibi ve bir aydın olarak bu ‘duyarlılık’ konusunda ne dersiniz?

Toplumsal duyarlılıktan bahsettiğinizi zannediyorum. Biz bu soruyu Aziz Nesin’e sormuştuk. Cevabı şöyle olmuştu: “Ülke kötü yönetildiği için bir yazarın kendi kabuğuna çekilmesi, yalnız edebiyatla uğraşmasını doğru bulmuyorum. Çünkü o bencillik olur...” Ben de böyle düşünüyorum.

Yayıneviniz ne durumda, ekonomik krizden nasibini almı mı? Yakında hangi kitapları gün ışığına çıkartacaksınız?

Teknolojideki gelişmeler ve ekonomik kriz, kitap okuma alışkanlığını epeyce azalttı. Büyük yayınevlerinin bile kapandığı böylesi bir süreçte işlerin iyi olduğunu söylemek olası değil. Ama yazar ve şairlerimizin kendi eserlerini yayımlama konusunda ciddi katkılar sunmaya devam ediyorum.

DE MACHT OVER DE TOEKIJKER

Midden op het plein
 slaat een man met een steen op zijn bovenbeen
 voorbijgangers verzamelen zich om hem heen
 zien hoe de spijkerbroek scheurt en de
 huid openbarst
 Een dunne straal bloed stroomt op de kasseien
 daarna zien we hoe de spieren scheuren
 De man blijft maar slaan
 de steen hakt nu op zijn bot
 sprakeloos, opgewonden wordt er gekeken
 door steeds meer mensen
 De man gaat zitten, staan is niet meer mogelijk
 hij blijft slaan met de steen
 die nu helemaal bebloed is
 Een dierlijke opwinding ontstaat door
 dit schouwspel
 die ook te vinden is in het vlees van toeschouwers
 bij het zien van een steniging
 of als iemand met een hijskraan wordt ophangen
 Lachend en bijtend op zijn tanden van pijn
 blijft de man bonken op het bot
 Een toeschouwer krijgt een stijve
 stopt zijn hand in zijn broek en begint te
 masturberen
 Uiteindelijk verbrijzelt de man zijn bot
 Nu slaat hij op het laatste stuk vlees dat nog over is
 eindelijk lukt het de man om zijn been van
 zijn lichaam te scheiden
 Opgewonden betasten vrouwen hun borsten en vagina's
 kijkend naar de man die zijn been
 in zijn armen neemt en troost

BULUT

Tel örgünün dibindeyim.
 Yıldızlar yok bu gece.
 Uzaktan kasabanın ışıkları,
 Ve sessizliğin içinde,
 Köpek havlamaları.
 En sevdiğim
 Aşk şarkılarına başladı
 Yağmur.
 Üstümdeki tenteye çarpıyor
 Hüzünlü yaşarını.
 'Merhaba' diyor,
 Lambanın altında yatan köpeğe,
 O da gülümsüyor.
 'Oradan geliyorum' diyor bana,
 'Bu şarkıları ondan öğrendim,
 Onun gözyaşlarını getirdim sana,
 Merak etme çabuk dön ona'
 Derken ay giriyor araya,
 'Yeter' diyor yağmura
 'Daha çok yer var,
 Gitmeli'.
 Son damlayı dokunduruyor dudaklarıma,
 Ve gözyaşlarımı katıyor bulutlarına.
 Sevgili bulut!
 Selam söyle ona.

AGOP YILDIZ (Ozan Armani)

BİZ DEVLETİN ÜVEY EVLATLARIYIZ

Dinleyin dostlarım dinleyin beni
Biz devletin üvey evlatlarıyız
Zulümlere siper ettim sinemi
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Desen de atamız Adem'le Havva
Bunlara karnı tok alırsın hava
Yıkılır başına yaptığın yuva
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Bin dokuz yüz on beş sonumuz oldu
Dünyadan ahrete yolumuz oldu
Bahçemizde açan gülümüz soldu
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Kalanları Aşkale'ye yolladı
Neyi var neyi yok elinden aldı
Birçokları öldü orada kaldı
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Altı yedi eylül yağmanın adı
Bin yıllık dostluğun kalmadı tadı
Arşa çıktı vatandaşın feryadı
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Yetmiş dört yılında kanun çıkardı
Vakıf mallarını elinden aldı
Bir kuruş vermedi ha siktir çaldı
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Bir çoğunun ağzı dili tutuldu
Kolay lokma oldu kolay yutuldu
Gasp edilen hazat mezat satıldı
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Dili çözlülenler hak hukuk dedi
Kurdu kulak dikti arslan gürlledi
İçimizden Hırant üç kurşun yedi
Biz devletin üvey evlatlarıyız

Ben de bir ozanım Armani adım
Yıllar yılı adaleti aradım
Bu nasıl adalet şaşırdım kaldım
Biz devletin üvey evlatlarıyız

SERPİL ARSLAN

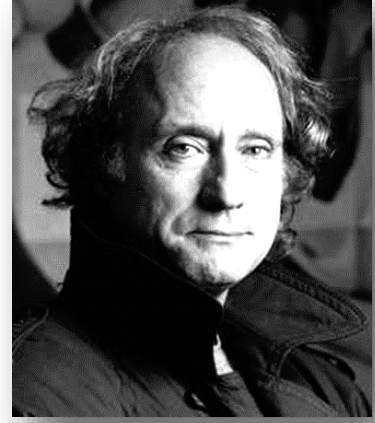
Fotoğraf Ali Şerik

Kim bilir neredesin?

Puslu bir Nijmegen sabahında
Kasım ayının hüznü durur penceremde
Odaya yayılan kahvenin kokusu
Televizyonda ölümler
Ağaçta üşümüş mavi bir kuş
Sabah mahmurluğumla
Harmanladığım sen
Kim bilir neredesin?

4 Ekim 2008, Nijmegen

Sadık Yemni: ‘Geleceğin Kafka’ları Avrupa’da yaşayan Türklerin arasından çıkacak.’

1975 tarihinde Ege Üniversitesi Kimya Mühendisliğinde 3. sınıf öğrencisiyken kısa bir hava değişimi için Amsterdam’a geldi ve burada uzun yıllar kaldı. 1984 yılında Amsterdam’da kurulan Haber Gazetesi’nde aylık makaleler yazmaya başladı. 1985 yılında Utrecht şehrinde kurulmuş olan İlke Dergisi’nde söyleşiler ve makaleler, arada da öyküler yayımlandı. İlk kitabı olan Demirden Gaga (De ijzeren snavel) 1987 ‘de yayınlandı. Çoğu demiryolu işçilerinin hayatlarını anlatan sekiz öyküyle edebiyat arenasına çıktı. 1993’te Amsterdam’ın Gülü (De Roos van Amsterdam) ve 1994’te Amsterdam’ın Şövalyeleri (De Ridders van Amsterdam) başlıklı polisiye kitapları yayımlandı. O yıllarda, Yemni’nin Hollanda’da, ikisi Şaban Ol, biri Nahit Güvendi tarafından sahneye konmuş Karagöz Hollanda’da, Gece Vardiyası ve Paradigma adlı üç tiyatro oyunu sahnelendi. 1995’te yayınlanan De Amulet (Muska) adlı kitabı göçmen Türkiyelilere bir ilki yaşattı. Bu kitap 305 kitap arasından seçilerek, çok prestijli edebiyat ödülü olan AKO Edebiyat Ödülü’nün aday listesine girdi. Muska 1996 yılında Metis Yayınları tarafından basıldı ve Türk edebiyatında fantastik edebiyatın bir örneği olarak kendini kabul ettiren ilk kitap oldu. Kasım 2012 tarihinde Amsterdam’a ayak bastıktan tam 37 yıl sonra İzmir’e döndü. 2015 yılının nisan ayında Kayıp Kedi (Kırmızı Kedi Yayınları) ve ekim ayında faustvari bir roman olan Nazarzede Kliniği (Erdem Yayınları) adlı romanı yayınlandı. Sadık Yemni’nin otuza yakın kitabı bulunmakta.

Sadık Bey, Hollanda’da yazılan Türk edebiyatını sizin kadar tanıyan fazla kimse yok. Ömrünüzün bir bölümü bu ülkede ve edebiyatla iç içe geçti. Hollanda’daki edebiyatınızı nasıl değerlendirirsiniz?

Göçmen Yazarlar 1980 başlarında Türklerin bu edebiyata girişi Halil Gür’ün Gekke Mustafa – Deli Mustafa adlı eseriyle oldu. O yıllarda Türkiye’de askerî darbe yapılmış, büyük sayıda ilticacı kitlesi Hollanda’ya gelmişti. Türk göçmen işçilerin aile birleşimi

süreci başlamıştı. Yabancılar artık kalıcı gibiydiler. Bu nedenle yabancıların kendilerini nasıl ifade ettikleri ve yerliler hakkında ne düşündükleri merak edilen bir konuydu.

Edebiyat değeri az, daha çok içerden bilgiler veren, hissiyat beyan eden eserler ortaya çıktı. Halil Gür seksenli yılların yıldızıydı. 1987 yılında Demirden Gaga- De İjzeren Snavel adlı öykü kitabımla ben de bu kervana katıldım. Benim mesleğim demiryollarında köprücülük olduğu için bayağı ilgi gördüm. Bir çeşit pozitif ayrımcılık söz konusuydu. Eserin kalitesi değil, bu alanda meşgul olmak ödüllendirilmekteydi. Şahsen bunun bana yararı çok büyük oldu. Bu itme sayesinde yazar diye etiketlendim. Zamanla işi ciddiye aldım ve kendimi geliştirme çabalarımı arttırdım. Kimler vardı?: Bu kervana o yıllarda Fehmi Özgök, Hürrem Efe, Fehmi Erucar, Haydar Eroğlu, İbrahim Eroğlu, Yavuz Nufel, Kerim Ece, Ali Şerik, Kazım Cumert, sonradan da Murat Tuncel, İsmail Polat, Cengiz Darıdere, Erol Kasırga, Atilla İpek, Tülay Bayrı, Nazan Bilen, Ezgi Gürçay, Havva Setenay, Şeyda Koç, Can Çelebi ve Hollandaca yazan Sevtap Baycılı, Nilgün Yerli, Funda Müjde ve Ebru Umar katıldı. 2012'den itibaren eserlerini daha ziyade Hollandaca olarak kaleme alan genç ve yeni isimler de bu listeyi zenginleştirmeye devam ediyor.

Egzotik Metinler: Bu edebiyat sektörlerinde ana gemiyle beraber seyreden, kendine has motoru olmayan, iple çekilen, renkli lambalarla etrafına egzotiğimsi ışıklar saçan bir tekne gibiydi. Henüz roman türü bir eser verilmemişti. Kısa öyküler ve anılarla temsil edilmekteydi. Bu anılar göçmenlerin ilk yıllarında karşılaştıkları en temel sorunlarla ilgiliydi. Parçalanmış aileler, oturumu olmayan kaçak işçiler, gurbetin acısı, yalnızlık, modernitenin maddiyatçı ışınımı, memlekete özlem gibi konulardı. İçlerinde yerlilerin,

Hollandalıların rolleri azdır. Var olanlar da genellikle stereotiplerdir. Yerlilerin karakter ve yerin ruhu çözümlemeleri zayıftır. Yabancılar kendi dünyalarında kapalı yaşarlar. Dışarıyı adeta kalın şeffaf bir camın arkasından izledikleri başka bir hayatı barındırmaktadır. Estetik değeri, yazın kaliteleri düşük de olsa, o zamanların ruh hallerini, yabancılığın, gurbetin anatomisini hissettirmeleri açısından önemlidirler.

Bir Çeşit Blues muydu? Benim öykülerimde devlet demiryollarında çalışırken tanık olduğum sahneler ve hayalle ambalajlanmış gerçek olaylar vardı. O anların nabzını tutuyordu. Blueslar da yakınma müziğidir, ama dünyaca çok popülerdir. Birçok ünlü roman değişimlerin insan yaşamını zorladığı, tehdit ettiği ve geri gelmez şekilde değiştirdiği anları anlatmaz mı?

Aslında bu konular o zaman (ve şimdi) yeterince yetkinlikle işlense daha çok ses getirirdi. Uluslararası okuyucu bulabilirdi. Böylece ilk yapıtlar bir alt dal olarak kaldı. Pek azı Hollandacaya çevrildi. Bu çeviriler özellikle doksanlı yıllardan itibaren kayda değer bir ilgi görmedi. Hatta öyle ki, doksan sonrası bu kategoriye sınımsız bağlı kalan yazarların kitapları baskılarda egzotik renkli kapaklar ve desenler kullanılarak okura 'Ana akım edebiyat değildir' içerikli görsel bir sinyalle ambalajlı olarak verildi.

2008 yılında Amsterdam'da Avrupalı yabancı yazarların katıldığı bir panelde Göçmen Edebiyatı da konu oldu. Göçmen yazarların başlıca özellikleri şuydu: 1 - İki kültür arasına sıkışmışlardı. 2 - Kendi ana dillerinde yazıyorlardı. 3 - Eserlerinde edebiyat dozu azdı.

Son yirmi beş yılda bu kategoriye dahil olan yazarların yapıtlarını incelediğimizde sadece ilk on yılda çıkanların yapıtlarında edebiyat dozunun sonraki yıllara oranla düşük olduğu görülür. Sonrakilerde bu özellikler söz konusu değildir. Kendi

dillerinde yazarlar olduğu gibi Hollandaca yazarlar da mevcuttu. İki kültür arasına sıkışmışlığa gelince, bu çok çiğnenmiş bir uydurtu sakızıdır.

Almanca yazar Feridun Zaimoğlu'nun kahramanları için Christina Nord şu yorumda bulunuyor: 'Yazar, göçmen yazını klişesini ortadan kaldırır, göçmenlerin altında ezildikleri sözde kültür şoku öykülerine son noktayı koyar. Zaimoğlu'nun kahramanlarının sorunu, iki kültür arasında yaşamak zorunluluğundan değil, Almanya'da karşı karşıya kaldıkları dışlanmadan, toplumun dışına itilmişlikten kaynaklanır.'

Son cümle atölyenin en can alıcı yerine noktayı koyar. Toplumun dışına itilenler tepkilerini kültür şoku nedeniyle değil, itmenin şiddeti yüzünden verirler. Kısacası eski Avrupalı bakış 21. yüzyılın başında hâlâ kendisini oryantalist şablonla sınırlamaya devam etmektedir.

İslamofobi ve Kafkaesk Ortam 2004 yılının sonbaharında Türkçemiz temalı bir faaliyetteki konuşmamda, 'Geleceğin Kafka'ları Avrupa'da yaşayan Türklerin arasından çıkacak.' demiştim. Bu salt moral yükseltme amacıyla sarfedilmiş söz değildir. Bire bir Kafka gibi yazmayı da kastetmiyordum. Kültür farkı nedeniyle bunu yapabilememiz mümkün değil. Giderek Kafkaeskleşen ortamın potansiyeline değinmekteydim.

11 Eylül 2001 dünyada birçok alanda yeni bir milat oluştururken bu kaçınılmaz olarak edebiyat alanına da yansdı. İslamofobi salgını başladı. Avrupa'da Türk denince Müslüman, Müslüman denince Türk anlaşıldığı unutulmasın. Özellikle o sıralarda planlı olarak karalanan Müslümanlar buna edebiyatla da karşılık verdiler. Bu çizgide devam edecekler.

Avrupa'da yaşayan Türkiyeli göçmenlerin eserlerinde de bu konu önemli bir yer tutacak. Avrupa'da özellikle en yeni ekonomik krizin yarattığı hoşnutsuzluk, yavaşça geri çekilen özgürlük denizi, otoriteryan söylemlerin daha sık

duyulur hale gelmesi, kendini kısımakta olan sosyal devletlerin yarattığı huzursuzluğu göz boyayarak örtme çabalarının arasından sıyrılmaları pek kolay olmayacak. Hâkim medyada ses duyurmaları belki biraz müşkülâtlı olabilir, ama dijital ortamın da yardımıyla kardelen çiçeği gibi boyunlarını uzatmayı başara-bileceklerini tahmin etmekteyim.

Hollanda'da yaşayan yazar ve şairlere neler önerebilirsiniz? Yazarın görevi nedir? Yazar önündeki tuzaklardan nasıl kaçınmalı? Okurlarına nasıl sahip çıkmalı? Yayınevi ararken neleri göz önünde bulundurmalı?

Basit ve pratik önerilerim olacak. Politik fikirleri ön planda tutmayan bir edebiyat dergisi etrafında buluşmak daima verimli bir ortam yaratır. Hollanda'da Türkçe olarak çıkan dergiler bu işlevi belli ölçüde yerine getirdiler. Dijital ya da basılan Türkçe bir edebiyat dergisi çok iyi bir odak noktası olur. Motive eder. Yarışmalar, fonlar, yabancı yazar arayan yayınevileri misali genç yazarlara ihtiyacı olan enformasyonları verir. Hollanda edebiyatına dair yeni gelişmelerin de takip edilebildiği bir dergi çok hayırlı bir işlevi yerine getirir.

Yazarın bir görevi varsa, bu zamanına dürüst tanıklık etmek olmalı. Yazar olaylar manzumesi içinde gelip geçiciyle kalıcı olanı ayırt ederek kendine bir çeki düzen vermeye çalışmalıdır. Söylemesi kolay yapması zordur. Okurlara sosyal medya aracılığıyla ulaşma yöntemlerini kullanmalıdır. Zamanımızda bunu yapmak elzemdir diyebiliriz. Yayınevlerine gelince; ellerinde zamanın ruhuna dair ilginç bir malzeme olduğunu düşünenler bunu önermelidir.

Bu arada Türkiye kökenli bir yazar kendi doğal avantajının farkında olmalıdır. En yeni kuşağın anne ya da babası, çoğu kez ikisi de Avrupa ülkelerinde doğmuş durumda. Bu

nedenle genç yazarların iki kültür arasında kalmışlığı hissetmek bir yana, yabancı gibi de yazmayacaklarını düşünüyorum. Bunlar doğduğu büyüdüğü kültürün ve olayların içinden geldiklerinden yerli yazarlarla çok farkları olmayacak. Fark diyebileceğimiz şey ise çok kültürlü bakış, bir kültür füzyonu donanımı olacağından bu kendileri için çok büyük bir artı olacaktır.

Hollanda’da yazar ve şair olmak zor. Okur yok denecek kadar az, Türkçe yayınevleri yok, basında ilgi bulmak son derece kısıtlı. Siz Hollanda’dan giden bir yazar olarak Türkiye’de nasıl karşılandınız?

Ben 1996 yılında Muska adlı eserimle bir anda Türkiye’de tanınan bir yazar haline geldim. 20 yıl önce. Muska Türk edebiyatında yeni bir çığır açan, bunu edebiyat kalitesiyle ilân eden bir romandı. Benim yazarlık serüvenim bu başlangıçtan yürüdü. Bir edebiyat türünün öncüsü oldum. Şimdi yeni çizgi romanlarım geliyor.

Romanlarınıza olan ilgi nedir Türkiye’de? Edebiyata sizin katkınız ne oldu? Yeni kelimeler kattınız mı Türkçeye? Ela adlı yapay zekâ romanını bitirmek üzeresiniz. Bizlere romandan ipuçları verebilir misiniz?

Muska’dan söz ettim. Onu takip eden kitap olan Yatır bu yıl 11. Sınıfların okuma listesinde şu anda. Giriş yazısında başlıklara değindiniz. Kayıp Kedi siyasi polisiyedir. Nazarzede Kliniği postmodern zamanların Faust’udur. Zamanın ruhunu dürüstçe tutan, bütün mazlumların, haklının yanında duran yapıtlarla devam edeceğim inşallah.

Türkçeye sadece yeni kelimeler değil,

Anadolu’ya has medeniyet telakkisi çerçeveli Beşinci Sütun, Konya Kriterleri, AKİD, 3. Kapı gibi mefhumlar da kattım. Meraklısı arama motorlarından araştırabilir. ‘Sadık Yemni Sözlüğü’ şeklinde aranırsa tümüne ulaşılabilir. Yapay Zekâ romanım olan Ela’ya gelince; umuyorum bu da Türk edebiyatının bir dönüm noktası eseri olacaktır. Zekânın zekâ üzerine yazması müşkülâtlı bir iştir. Diğer yandan bu bir bilimkurgu eseri. Yakın gelecek projeksiyonu yapıyor.

Konusu üzerine çok kısa bilgi vereyim. Bir üniversite öğrencisi sosyal medya aracılığıyla tanışıp, o kanaldan görüşüp, deli gibi aşık olduğu Ela adlı kızın aslında bir yapay zekâ olduğunu keşfeder. Müthiş bir hayal kırıklığına uğrar, ama bu aşk boşuna değildir. Delikanlı dünya ölçeğinde çok büyük bir kumpasın göbeğine dalmak üzeredir. Küresel ölçekte akıl almaz bir felaket adım adım yaklaşıyordur. 350 sayfalık kitabın ilk 5 sayfasını anlattım. Ela bugünlerin dünyasının ve yakın geleceğin nabzını gerçekçi, eğlenceli ve merak ettirici bir biçimde tutan bir romandır.

Hollandalı yazarlardan kimler Türkiye’de okunmakta? Sizin buna katkınız oldu mu?

Bu arada tanınmış Hollandalı yazarların kitapları da Türkçeye çevrildi. Bunların sayısının şu anda 100’ü geçtiğini tahmin ediyorum. Örneğin sadece benim üç adet çevirim var. Bernleff’in *Buiten is het Maandag* adlı romanı 2007 yılında ‘Dışarısı Pazartesi’ başlığıyla Gri Yayınevi tarafından basıldı. Bunu 2008 ‘de Gürcistan’ın o sıradaki Cumhurbaşkanı Mihail Saakaşvili’nin Hollandalı eşi Sandra Roeloff’un ‘Bir İdealistin Anıları’ adlı kitabı ve 5 ünlü Hollandalı öykücüden birer öykü çevirisi takip etti. Benim de çorbada biraz tuzum var yani.

NAZİFE ŞİMŞEK

DİLEMMALAR

USLANIR

Elvan elvan nazenin renkleri gibi
Mısırlar da değişir an be an
Ruh halin yansır ak saçlı sayfalara
Bazen yüreğinin bam teline basar
Divit uç mürekkep

Heceler girdap oluşturur gamzelerinde
Buğulu şirler dökülür
Gök gürültüsünün ardından
Safir saatler sırmalar zamanı
Aralanır göz kapakların
Bulutlar ağlar damarlarında
Pir-ü pak olur tenin

Bir ışık seli gülümser geceye
Narin ve tutsak
Biraz ürkek
Biraz da korkak
Sonra birden raks eder hülyalar
Saçının telinde
Dudak izleri esir olurken kadehlerin belinde
Gözler buğulanır hayallerin selinde

Ansızın kopan fırtınalar şen şakrak
Laleler nakşettiğin kristal bir bardak
Tarumar eder tan yerini ıslak ıslak
Kırpıkların uçlarında kır çiçekleri tomurur
öbek öbek

Kaytan bıyıklı kekikler
Halay çeker yanaklarında
Keman kaşların da kelekler süslenir
Alın şakağından ar damarı şahlanır
Gül benin de dilemmalar uslanır

ZARİFE ÇALIŞKAN

KAR KIZI

İlk çılgımlım yankılandığında
Karlar üstünde
Duyan olmamış annemden
Mor dağlardan başka

'Kar kız' koymuşlar adımları
Zorlu bir yolculuktan sonra
Gelmişim bu günlere
Ve hayat devam ediyor....

ABDULLAH ŞANAL

YAŞAMAK-1

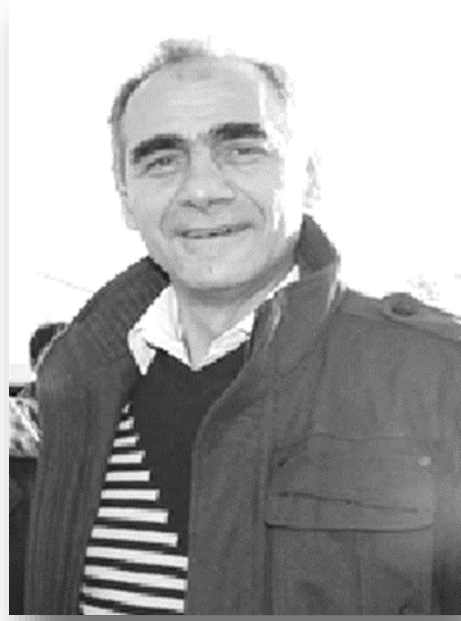
Bazen saman tozu gibi değersiz ve anlamsız
bazen pırlanta kadar kıymetli günlerin,
oysa gerçek amacı insanın
küçücük bir tohum gibi yeşermek
ulu bir ağaç olabilmek dünyada.

dağlarda fırtına, ovada rüzgâr
yüreklerde sevgi yaratmak da var.
kuşlar gibi özgür, demir gibi sert
çocuk gibi cana yakın, sevimli
olabilmektir yaşamak derinden.

taş, yerinde ağır gerekir bazen
sümbül gibi nazlı salınmak da var,
hayatı şiirde, türküde, hikâyelerde
sanatın izinde aramak da var
duygularla kanat çırpıp şarkılar...

uçsuz bucaksız deryaların içinde
yelken açıp doğru yol alabilmek
görevindir senin ey insanoğlu
adaleti üretip bölüştürürsen ancak
şu kirli dünyada temiz imzan kalacak.

Temmuz 2015-Antalya

MUSA ÖZTÜRK

Barış

Zulme direnenler illa barış diyorsa,
Barış kaçınılmazdır
İşte o zaman dağlarda eşkiya aramak değil
Açan çiçekleri toplamak ibadet sayılacaktır

Kurşunların değer biçtiği ömrümüz
Son bulmaz ise kiralık katillerin elinde
Sevdası barış,
Kıblesi aşk olur insanın.

Can yeleği olmadan yaşamak
Dua etmekten daha evveldir
Sevgilinin koynunda uyanmak
Bir sığınakta bulunmaktan daha güzeldir

Domdom kurşunlarının teğet geçtiği hayatlar
Uğrunda öldüğümüz vatan dediğimiz bu topraklar
Sevgili değilse, mabetlerin ne önemi var
Öyle ise diren dostum, illa barışa diren.

İBRAHİM EROĞLU
A'dan Z'ye
One Minute Fikraları

hürrem efe
Uit het dorp kwam ik
naar Nederland

Tim Reuker
Alle Kleuren
Nederlands

Yusuf'un Kitabı
Gülşim Kurbanlı

H@VUZ YAYINLARI
KÜLTÜR SANAT EDEBİYAT KİTAPLARI
Martilale
Mavi Uçar
M. Halit UMAR

MURTAZA VURAL
TERİMİLE
SULADIM
HOLLANDA
LALELER

BİR YANIM İSYANDI
ŞİİRLER
ALİ GÜMÜŞ

Een haard van verzet
honderd jaar Turkse roman 1900-2000

Wegens
emancipatie
gesloten
Popatya Nalbantoglu

SADIK YEMNİ
E AMULET

Duy-Arsız
Vedat Gültekin

Mevlüt Asar
AYNADAKİ KELEBEK

BULUT AĞLAMASI
ÇOCUK ŞİİRLERİ

FEHİMİ ERUĞAR
Uzay
ÇOCUKLARI

UMUDA YOLCU
BİR KUŞ
Emine KARADAĞ ALTAY

KEREM HİKMET
İki Çay Söyle
Gözlerine

19 ARALIK
NURİ AKALIN
(Z.BASKI)

